

Војнопензионерске теме и дилеме

БЛАГИ ОПТИМИЗАМ

Према досадашњим сазнањима, пензије ће вероватно аутоматски бити увећане у случају да њихово учешће у бруто националном доходу падне испод десет одсто. То ће, по свему судећи, често догађати, јер плате расту много брже од пензија. Други регулатив би ступао на снагу када просечна пензија падне испод 50 одсто, али то за сада, према консултованим изворима, није реално.

Почетком фебруара стиже прва пензија усклађена за 5,4 одсто, на основу швајцарског модела. После три године чекања, биће то прво увећање месечних припадности. Уједно је то и први случај да се пензије макар мало усправе на финансијској нисбрдици коју су трасирали чиновници. Колики ће ефекат остварити увећане пензије знаће се тек када коначно буде установљен ниво инфлације за 2019. годину, али и просечна плата за тај период. Било како било, корисници пензије обрадовани су чињеницом да је почела да се остварује брига о њиховом материјалном положају у друштву. Како ће бити у наредном периоду тешко је предвидети.

Али, истине ради, треба рећи и то да надлежни органи нису чекали да пензионери приме прве увећане пензије, већ су пре тога почели да их крње. Примера ради повећана је цена електричне енергије. Такође и намет на јавни сервис Србије. Војне пензионере који немају стан, већ са својим породицама живе у адаптираним просторима, често неусловним, изненадила је одлука о драстичном увећању кирија. О каквој је невољи реч, може да послужи пример новобеоградског војног пензионера коме је кирија од 10.000 увећана на 24.000 динара. То је објективно велики удар на кућни буџет. Када је донета таква одлука вероватно није узимана у обзир чињеница да је реч о пензионерима чија су примања веома скромна.

Очекивало се да ће швајцарски модел правично и на дуге стазе решити усклађивање пензија. Из Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања стизала су уверавања да је то најбољи образац за усклађивање пензија и мало ко је посумњао у истинитост њихових навода. Када су, међутим, стручњаци, на основу актуелног тренда увећања плата и пензија прорачунали какав ће однос просечне пензије у односу на просечну плату и бити за неколико година, утврдили су да ће тај однос постати још неповољнији. И док су чиновници тиховали, огласио се председник државе, наводећи да су просечне пензије у односу на просечне плате спале на ниво од 46 одсто, те да ће држава, како би заштитила стандард грађана трећег доба, увести још „два института за усклађивање пензија“.

Председник Србије Александар Вучић недавно је потврдио да „није довољан само швајцарски модел без допуне, јер би у том случају, када просечна плата у Србији буде 900 евра, што се очекује до 2025. године, просечна пензија износила око 300 евра, те да је неопходна корекција. Дакле, ако се ништа не предузме на крају 2025.

године просечна пензија би била само 33,33 одсто.

—Оно што ме мучи и чему ћу посебно да се посветим, то је како да нам пензије расту. Не може само швајцарски модел. То значи да би пензионери живели боље, али не довољно боље и зато мора да постоји и корективни модел — истакао је Вучић.

Како пише „Политика“ инсистирање пензионера на допуни швајцарске формуле заштитним механизмима којим ће се спречити даљи пад просечне пензије у просечној заради, изгледа ће уродити плодом. Да је законодавац имао више слуха за ове сугестије најстаријих и да је заштитне механизме уградио у Закон о ПИО уочи Нове године, сада не би имао дупли посао.

До сада ништа није објављено о томе на који начин ће се вршити корекција пензија, то јест шта ће бити репери на основу којих ће се утврђивати износ месечних примања.

Према досадашњим сазнањима, пензије ће вероватно аутоматски бити увећане у случају да њихово учешће у бруто националном доходу падне испод десет одсто. То ће се, по свему судећи, често догађати, јер плате расту много брже од пензија. Други регулатив би ступао на снагу када просечна пензија падне испод 50 одсто, али то за сада, према консултованим изворима, није реално.

Смањивањем стопа за пензијско и инвалидско осигурање појединим категоријама запослених, неминовно доводи до мањег прилива пара за исплату пензија, о чему треба водити рачуна. Другим речима није упутно да се то тако чини, јер фонд из кога се исплаћују пензије све је „тањи“, па тиме и пензије морају да буду на ниском нивоу. Даље то значи да још више опада стандард грађана трећег доба.

Друго се у јавности није ништа посредовало о томе како послује Фонд ПИО, са којим се проблемима сусреће, како превазићи тешкоће и шта ваља предузети да се тамо стекне више пара. У прошлости, када је било вишка пара, средствима из Фонда ПИО грађени су многи инфраструктурни објекти. Логично би било да држава оно што је узела, временом врати. Да ли у довољној мери фонду доприносе бање, то је тешко питање, јер је те оазе здравља нагризао зуб времена. Стога је то питање за државне органе, јер ако се модернизују бање, ето прихода за фонд. Свакако је неповољна вест да је држава почела да распродаје бање.

Многи пензионери фондови на Западу одолевају бурама и олујама зато што улажу новац у профитабилне делат-

ности. Наш фонд, колико нам је познато, то не чини.

Рак рана војних пензионера представљају различите висине пензија за лица истог чина, платне групе и других елемената за одређивање месечних припадности, само у различито време пензионисаних. Због преласка пензијског и инвалидског осигурања у Републички фонд ПИО створене су разлике и до 25.000 динара. Данас је једном броју пуковника пензија већа од генерал-пуковника. Да ли је то нормално и правично?

Слична ситуација догодила се пре децесетак година. Тада је формиран Фонд за социјално осигурање војних осигураника, у оквиру којег и пензијски фонд. Безмало четири деценије тај фонд је беспрекорно пословао. С пензијама није било никаквих проблема. А онда је 2008. године укинута спопа између активних и пензионисаних старешина, када је реч о месечним припадностима. Ситуација је заоштрена 2012. године када су, на инсистирање, па и диктат раније власти, пензије војних лица смештене у Републички фонд пензионерског и инвалидског осигурања. Фонд за СОВО је представљао управо модел преко којег су уважене све специфичности војне професије. Имајући на уму све наведене чињенице, време је да се покрене поступак за враћање пензија подофицира и официра у Фонд за СОВО. С тим у вези Удружење војних пензионера Србије, после обраћања највишим државним званичницима, покренуће иницијативу да се изменом законских решења врати систем који је функционисао на задовољство свих државних и друштвених фактора око четири деценије. Експеримент који је учињен у последњих 12 година показао је сву немоћ вештачког решења које је резултирало разликама у пензијама, а и допринело великом незадовољству војних пензионера. Ни садашња формула за одређивање пензија подофицирима и официрима није праведна, па би повратак пензијског осигурања у окриље Фонда за СОВО представљало пун погодак.

Све у свему година у коју смо закорачили биће преломна за решавање пензија. Правда ће, вероватно, бити задовољена. Предстоји озбиљан испит.

Звонимир ПЕШИЋ

О изменама Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи у УВПС

ПОТПОРА ЗА ШТО ВЕЋИ БРОЈ ЧЛАНОВА

Идеја водилца приликом опредељивања за измену параграфа којима се регулише коме све може припасти помоћ, била је чврста одлука да она буде доступна што већем броју војних пензионера.

Током више од седам година, како Удружење додељује помоћ, 1966 чланова је превазишло финансијске проблеме, зашта је утрошено више од 57 милиона динара који се издвајају из чланарине.

Правилник о социјалној и хуманитарној помоћи у Удружењу војних пензионера Србије донет је 2012. године, а примењује се од 1. септембра 2012. године, када је војних пензионера било више од 45.000, а чланова Удружења војних пензионера Србије око 45.000, тако да је велики број чланова Удружења испуњавао услове за доделу те помоћи. У то време, у једном месецу, било је у просеку од 80 до 100 захтева за доделу помоћи. Сада је око 36.000 војних пензионера, а чланова Удружења око 21.000, тако да се круг чланова Удружења који имају право на ову помоћ знатно смањило. Број захтева у просеку је био у току једног месеца око 20 и углавном су испуњавали услове. Осим тога, све је више старијих пензионера, болесних са тешким болестима који су остали сами или највише са једним или два члана породице, а изузетно три или више. Чланови Удружења, иако тешко болесни, са већим примањима и већом уплатом чланарине нису били у могућности да добију ову помоћ, а они са мањим примањима и мањом уплатом чланарине остварују то право више пута, било по материјалном или здравственом основу.

Из наведених разлога предложене су измене Правилника у смислу повећања броја општих бодова, тако да се износ по члану породичног домаћинства, које је дужан да издржава по закону, повећа, а да се помоћ по основу здравственог збрињавања може дати без ограничења по основу прихода по члану домаћинства, чиме се стиче право да више чланова Удружења оствари то право.

Предложено је прво да се у Правилнику у члану 14. после става 1. дода нови став 2. којим би Скупштина УВПС овластила Главни одбор да може да мења само број општих бодова на више или на мање, што зависи од прилива финансијских средстава, како би се захтеви решавали месец за месец.

Дописна Скупштина Удружења војних пензионера Србије је од 13. до 25. децембра 2019. године, а на предлог Главног одбора Скупштине Удружења војних пензионера Србије, усвојила допуне Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи у Удружењу војних пензионера Србије тако што се у члану 14. после става 1. додаје нови став 2. који гласи:

„У периоду између две седнице Скупштине Удружења војних пензионера Србије, Главни одбор Скупштине Удружења војних пензионера Србије може по потреби повећавати или смањивати број општих бодова из члана 5. и члана 8. овог правилника“.

Од 101 делегата Скупштине Удружења војних пензионера Србије укупно је гласа-

На свим скуповима војних пензионера Фонд социјалне и хуманитарне помоћи наилази на неподељено одобравање

ло њих 95, а измене су подржала 92 делегата. Против измена су била два делегата, а један је био уздржан.

Главни одбор Скупштине Удружења војних пензионера Србије је, на седници од 13. децембра 2019. године, прихватио и усвојио измене Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи у Удружењу војних пензионера Србије, тако што је у члану 5. став 1. Правилника број општих бодова се повећава са 17 на 20, односно са

13.128,93 на 16.280,20 динара (материјална помоћ), а новчана помоћ из става 2. истог члана (по основу здравственог збрињавања) се може дати без органичења у погледу прихода по члану породичног домаћинства и то једном у једној години, како је прописано чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника.

У члану 8. став 2. број општих бодова се повећава са 13 на 16, односно са 10.040,00 на 13.024,16 динара (материјална помоћ) и може се дати једном у једној години.

Наведене измене Правилника се примењују од 1. јануара 2020. године. Захтеви који се достављају од 01. јануара 2020. године решаваће се у складу са овим изменама.

Једнократна социјална и хуманитарна помоћ је од примене Правилника од 1. септембра 2012. године до 31. децембра 2019. године додељена за 1966 чланова УВПС. За те намене исплаћено је укупно 58 милиона и 500 хиљада динара, односно у једном месецу у просеку 659.500,00 динара. Другим речима сваки војни пензионер коме је додељена помоћ добио је просечно 29.500,00 динара. Током 2019. године помоћ је додељена за 259 чланова, а исплаћено око 6 милиона, односно у једном месецу око 500 хиљада динара.

О. Поповић

ЖИВОТ ЈЕ НАМЕТНУО СОЛИДАРНОСТ

Фонд за социјалну и хуманитарну помоћ основан је (2012. године), у часу када је Фонд за социјално осигурање војних осигураника укинуо помоћ материјално слабо стојећим војним пензионерима, који осим малих пензија имају и више чланова породице.

Удружење војних пензионера Србије тада је, суочивши се са тешком ситуацијом, донело одлуку да се од чланарине издвоји износ од 0,18 одсто и да се то утроши на помоћ онима којима је она најпотребнија. Тада је донет и прецизан правилник који регулише коме се помоћ додељује, у којим временским интервалима и у којим изно-сима.

Одлагање примене Закона о оружју и муницији

ЈОШ ДВЕ ГОДИНЕ ЗА ПРИЛАГОЂАВАЊЕ

Сви су изгледи да ће примена Закона о оружју и муницији, после прошлогodiшњег одлагања на годину дана, бити продужено за још две године. То значи да ће нови закон важити од 5. марта 2022. године. Министар унутрашњих послова је у јуну 2019. године формирао радну групу чији је задатак да предложи измене и допуни закона који још није ступио на снагу. Занимљиво је да у ту радну групу није ушао ни један представник Удружења војних пензионера Србије, једне од најбројнијих друштвених група која поседује оружје и која је изузетно стручна у тој области.

О вероватном одлагању рока за примену закона на сајту Министарства унутрашњих послова Србије још није објављена информација.

Представница Националне асоцијације за оружје Србије, међутим, у јутарњем програму РТС, пре неколико дана, изјавила је да ће примена Закона о оружју и муницији бити одложена до 5. марта 2022. године. Та асоцијација је, иначе, у сталном контакту са одговорним лицима у МУП-у Србије.

Према извору блиском МУП-у Србије до сада је оружје пререгистровало само 25 одсто њихових власника у Србији, па је одлагање тог посла логичан след догађаја.

Одлагање примене закона омогућиће власницима оружја да не морају у току годину-две да се излажу ванредним трошковима и да обијају шалтере како би обезбедили потребне документе.

3. п.

Генерали у посети Српској академији наука и уметности

ДОГОВОР О ЗАЈЕДНИЧКИМ АКТИВНОСТИМА

Председник Скупштине Клуба генерала и адмирала Србије генерал-потпуковник у пензији Миломир Миладиновић и председник Извршног одбора генерал-мајор др Лука Кастратовић посетили су Српску академију наука и уметности (САНУ).

Примио их је председник САНУ академик Владимир Костић, кога су упознали са

активностима Клуба. Академику Костићу уручена је студија „Војска Југославије у одбрамбеном рату 1999. године” и неколико примерака за библиотеку САНУ.

Академик Костић је обавестио госте о активностима САНУ. Договорено је да чланови САНУ и Клуба генерала и адмирала заједно учествују у одређеним активностима.

Годишња Скупштина шабачких војних пензионера

РЕЗУЛТАТИ КОЈИ ОБАВЕЗУЈУ

На крају 2019. године војни пензионери Шапца, уз присуство већег броја гостију, анализирали су свој годишњи рад. Председник Удружења Ђорђе Момчиловић је, отварајући редовну годишњу Скупштину, најпре поздравио госте из Београда - Љубомира Драгањаца, председника УВПС и Зорана Вучковића, председника Извршног одбора ГО УВПС, затим представнике удружења из Лознице, Сремске Митровице и Руме, Команде гарнизона Шабац, СУБНОР-а, града Шапца, Удружења за неговање традиција ослободилачких ратова Србије, Удружења пензионера МУП-а Шабац и све присутне.

У пријатној атмосфери Момчиловић је изнео годишње резултате рада остварене према могућностима, уз коментар да је ту и тамо било проблема у неразумевању по неким питањима, као и да нови пензионери се нерадо учлањују у Удружење. Што се активности тиче, било је неких проблема око организовања излета, а у погледу посете болеснима и изнемоглим члановима могло је и више да се учини, што је задатак Градског одбора да то исправи у наредној години.

На крају излагања Момчиловић је захвалио општинским органима на помоћи који су чинили према њиховим могућностима. Такође се захвалио и УВПС на свестраној помоћи. Похвалио је добру сарадњу са удружењима из Лознице, Сремске Митровице и Руме, СУБНОР-ом Шабац и осталим друштвеним организацијама.

На Скупштини присутнима су се обратили и председник Љубомир Драгањац и Зоран Вучковић. Вучковић је објаснио стамбену проблематику у Удружењу, нагласивши да је ово питање једно од најтежих за решавање. Често код надлежних државних органа нема довољно разумевања за положај војних пензионера.

Љубомир Драгањац је похвалио рад Шабачког удружења, нагласивши да је једно од оних где има најмање проблема, затим похвалио градску самоуправу на помоћи и разумевању војних пензионера. Затим је Драгањац говорио о односу државе према војним пензионерима.

Скупштина је у веселој атмосфери, у шабачком угоститељском објекту „Камењак”, завршила рад за 2019. годину. **С. Стојановић**

Генерали Миладиновић и Кастратовић са академиком Владимиром Костићем

Годишња седница Скупштине ОО УВПС Палилула

ДА СЕ ПИТАЈУ И ПЕНЗИОНЕРИ

У складу са свиме што су, током деценија активне службе, у веома тешким условима, чинили за државу и народ, војни пензионери очекују да се уместо урушавања права и материјалног положаја крене на пут унапређења статуса у друштву и исправљање неправди, у времену које је испуњено значајним успесима државе.

Палилулци су дали све од себе како би анализирали положај војних пензионера

Скуп војних пензионера општине Палилула протекао је у знаку анализе ситуације у којој се налазе грађани трећег доба који су деценијама носили униформу и били на бранику отаџбине. Било је то време самопожртвовања, беспрекорног испуњавања задатака, рада који је најчешће био дужи од осам часова, силних месеци проведених на терену, зими и лети, по снегу, киши, ветру, леду, најчешће у рововима и земунцима. На првом месту је била служба, па друштвене обавезе, а на трећем месту породица. Управо трошећи се више него људи других професија, официри и подофицири, који су дошли до заслужене пензије, у просеку живе осам до десет година мање него њихове колеге цивили. Због свега уложеног, војни пензионери очекују с правом да се држава мало више бави њима и да им омогући да дане трећег доба проведу без већих оскудица, стресова и тазавица.

Редовна седница годишње скупштине Општинске организације УВПС Палилула одржана је недавно у просторијама општинског одбора, уз учешће делегата и виђених чланова Удружења. Као гости том скупу присуствовали су председник УВПС Љубомир Драгањац и председник Извршног одбора ГО УВПС Зоран Вучковић. Дневни ред био је уобичајен: од избора радних тела Скупштине, пословника о раду, затим извештаја о активностима и деловању те организације у минулих дванаест месеци, финансијског рапорта, до плана рада за 2020. годину.

Извештај је поднео председник Удружења у општини Палилула Ђорђе Марковић који се потрудио да кроз надахнути осврт региструју све важне активности, да им да одговарајући значај и да из свега извуче поуке које могу послужити за будућност. А да се радило, потврда је све оно што је записано у документима општинске организације. Те активности биле су у складу са Стату-

том и Програмом УВПС, затим Годишњим планом рада и по мери потреба које су повремено искрсавале као какав изазов. Доносиле су се важне одлуке, информисало о томе шта се чини на унапређењу статуса војних пензионера и побољшању материјалног положаја.

Просторије Општинског одбора УВПС биле су место за сваку административну и правну помоћ војним пензионерима. Комуникација са члановима остваривана је путем телефона, што је изискивало и време и труд. А свака нова информација требало је да продре до свакога члана. Њих је укупно 390, али нажалост годишње на онај свет

Подгорица

ХУМАНОСТ НА ДЕЛУ

У Удружењу војних пензионера Црне Горе нагашена је брига за старе, болесне, изнемогле и угрожене, па се организују обиласци, сагледава стање и њихове потребе.

О обиласцима води се евиденција и по потреби пружа одређена помоћ, међу којима и новчана за поједине категорије пензионера.

Одлуком Управног одбора за потребе једнократне новчане помоћи из средстава чланарине издваја се 20 одсто мјесечно.

Недавно је комисија за једнократну новчану помоћ четврти пут разматрала захтјеве за помоћ из општинских организација. Пристигли захтјеви су са образложењем, те је комисија додијелила 10 помоћи у износу од по 100 евра.

Добитници помоћи кажу да им је пажња и осјећај да нијесу заборављени од својих колега важнија од износа помоћи.

Р. Здравковић

оде у просеку 16 до 17 чланова. Приличан је број породичних чланова. Прилив нових чланова све је мањи, јер је војска значајно редукована, а старешине, због ниског стандарда, после пензионисања, одлучују се да заснују нови радни однос. Буде то за мале паре, али како народ каже – боље ишта него ништа.

Пензионери су постали маргинализована група, којој надлежни органи не поклањају пуну пажњу. Војни пензионери истичу да је неправедно да разлика између пензионера истог чина, платне групе и других елемената, само пензионисаних у друго време, буде толико велика. То се није могло догодити у време док је пензиони фонд деловао у оквиру Фонда за СОВО, па је истакнута потреба да се војне пензије врате тамо где им је и место. Војни пензионери истичу захтев да и они треба да се питају када је реч о стандарду и свему другом везаном за ту популацију.

Чланови Општинске организације подржали су све напоре органа УВПС на враћању урушених права и на унапређењу укупног положаја те категорије грађана трећег доба.

Генерал у пензији Стеван Чановић сматра да су војни пензионери неправедно постали баласт за државу војску и заложии се за промену таквог статуса.

Председник УВПС Љубомир Драгањац казао је на седници да га брине опадање броја чланова, а посебно то да су у организацији људи који имају све више година, тако да их је мање и у организованим активностима. Навео је да су пензије све мање у односу на плате професионалних припадника Војске и да то није добро. Потом је подробно обавестио присутне о мерама које УВПС предузима како би војни пензионери остваривали своја права у складу са законом. Навео је и то да су све учесталије приједбе бојних пензионера на војно здравство и да УВПС реагује на сваки пријављени случај. Похвалио је Палилулце о бризи коју испољавају према оболелим и тешко проходним војним пензионерима. Истакао је да је Главни одбор УВПС проширио права, тако да већи број угрожених чланова добије социјалну и хуманитарну помоћ.

На седници је посебно апострофирано да на Палилули живи старина Данило Буха, потпуковник у пензији, који стојички носи бреме од 97 година. Дође он најмање седмично у просторије општинске организације, дотеран, горд, жељан нових информација и домаћинске кафе.

Казано је да војни пензионери Палилуле нису много заинтересовани за излете, али би могли да се за ту врсту активности удруже са неком другом општинском организацијом или цивилним пензионерима. Тешкоће прате прва два-три излета, а онда људи, када доживе благодети добро осмишљене активности, сами питају када ће се организовати ново путовање испуњено добрим доживљајима. Ове године војни пензионери су учествовали у спортским такмичењима названим „Дорћолијада“.

Укупна ситуација у друштву учинила је да војни пензионери нису заинтересовани за поједине врсте активности. Остварена је добра сарадња са пензионерима МУП-а и пензионисаним здравственим радницима.

Председник Извршног одбора ГО Скупштине УВПС Зоран Вучковић обавестио је присутне о новинама у новом стабелном правилнику.

З. Пешић

Обележен дан медија центра „Одбрана“

ГЛАС НАШЕ ВОЈСКЕ И ОДБРАНЕ

Дан Медија центра „Одбрана“ и 141. година војне штампе у Србији обележени су свечаношћу у београдском Дому Војске Србије, којој су присуствовали државни секретар у Министарству одбране Александар Живковић и бројни гости, међу којима и председник УВПС Љубомир Драгањац.

Уиме министра одбране Александра Вулина, припадницима Медија центра „Одбрана“ празник установе честитао је државни секретар Живковић речима да Медија центар „Одбрана“ и данас, као и у годинама за нама, успешно реализује поверену мисију на новинско-информативном, културно-уметничком и издавачком плану, чиме значајно доприноси афирмацији резултата рада Министарства одбране и Војске Србије, као и промоцији вредности које су узидане у темељ нашег националног бића.

- Из ове куће српског војног етоса чује се глас наше војске, који је у сагласју са вредностима на којима одувек почива српска држава. За чињеницу да Војска Србије ужива највеће поверење грађана, чиме се поносимо јер је наш задатак да служимо својој држави и свом народу, део заслуга сигурно припада и Медија центру „Одбрана“ - поручио је Живковић.

Спремност војске да извршава задатке кроз мисије које су јој додељене, јавности је представљена захваљујући истинитом, провереном и одговорном извештавању на страницама магазина „Одбрана“, рекао је државни секретар Живковић, додајући да Медија центар „Одбрана“ и као војни издавач ужива препознатљив углед у Србији.

- Ова установа, инспирисана традицијом, истовремено држећи корак са модерним токовима, у свим областима деловања израсла је на понос свих нас у јединственог чувара војничких вредности и успомене на богату историју српске војске - истакао је Живковић.

Обраћајући се присутнима, директор Медија центра „Одбрана“ пуковник Стевица Крапанџин нагласио је да је захваљујући преданом раду припадника, Медија центар „Одбрана“ и у 2019. години успео у настојањима да допринесе угледу Министарства одбране и Војске Србије.

- Уверени смо да неће изостати разумевање и подршка за наше напоре, како бисмо сви заједно и у времену пред нама остали достојни славних предака и дали добар одговор очекивањима будућих поколења - поручио је пуковник Крапанџин.

Традиционално, на свечаности је додељена Новинарска награда „Иван Марковић“ за најбољи новинарски прилог у 2019. години. Награду за текст „Измилило 400 нетакнутих тенкова Војске Југославије – у НАТО шок“, објављен у листу „Вечерње новости“ 9. јуна 2019. године, аутору текста Радету Драговићу уручио је државни секретар Александар Живковић.

Ове године додељено је и Специјално

признање редакцији „Спутника“, за филмски серијал поводом 20. годишњице одбране од НАТО агресије, који садржајно и документарно богато пружа преглед политичких и војних дешавања током 78 дана агресије над СР Југославијом. Главној и одговорној уредници Спутника Љубинки Милинчић признање је такође уручио државни секретар Живковић.

Традиционално признање за сарадника године - Плакета Министарства одбране, додељена је Београдском сајму. Признање је помоћнику генералног директора Београдског сајма Миодрагу Вулевићу уручио начелник Управе за односе са јавношћу пуковник Михаило Зоговић.

Плакета Медија центра „Одбрана“ за сарадника године магазина „Одбрана“ додељена је Влади Радуловићу, а за аутора године у области издавачке делатности Џеваду Галијашевићу, аутору књиге „Земља безнађа - Босна и Херцеговина и Бошњаци између јуче и сутра“.

Дан Медија центра „Одбрана“ обележава се као сећање на 24. јануар 1879. године, када је изашао први број војног листа „Ратник“, чију традицију наставља магазин „Одбрана“.

Добитници овогодишњих награда са званичницима свечаности

Превенција као заштита од вируса корона

БОЉЕ СПРЕЧИТИ НЕГО...

Нови вирус, који се појавио у Кини, незадрживо се шири претећи човечанству. Стигао је и у Европу. Да бисте предупредили могуће последице које могу бити и са смртним исходом потребно је предузети одређене мере и променити поједине навике.

У Кини су предузете одговарајуће мере како би се зауставило ширење опасног вируса

Корона вируси изазивају респираторне инфекције људи, птица и сисара. Реч је о вирусу познатом већ пола века. Појавио се као САРС, а 2012. као МЕРС, што показује да се може генетски мењати и изазвати крајње озбиљна обољења са смртним исходом.

Сумња се да је овај актуелни вирус потекао са пијаци у кинеском граду Вухан, на којој су „нелегално продаване дивље животиње“, где је мутирао и изазвао обољење код људи.

Преноси се директним блиским контактом са зараженом особом, капљицама које се излучују током говора и кашља, а највероватније и контаминираним ваздухом.

Не постоји вакцина против корона вируса и мало тога, ван основне хигијене, може да спречи оболевање.

Ради се о новој врсти Корона вируса са којим се људи раније нису сретали.

Стандардне препоруке које могу да спрече инфекцију подразумевају следеће мере и поступке:

- Што чешће перите руке водом и сапуном, обавезно после кијања и кашљања.

- Када кашљете и кијате, ставите руку или марамицу на уста или кијајте у свој лакат.

- Употребљену марамицу баците у ве-це шољу или у канту са поклопцем.

- Често проветравајте просторије у којима боравите.

- Избегавајте затворене просторије, где борави већи број људи.

- Избегавајте контакт (руковање, грљење, љубљење) са особама које имају симптоме респираторне инфекције (кашаљ, кијање).

- Путници који долазе из захваћеног подручја, уколико имају знаке инфекције органа за дисање, треба да се обрате свом лекару, уз напомену о путовању.

- Останите код куће када сте болесни.

- Не додирујте нос, уста, очи и лице рукама, ни када мислите да су најчистији.

- Повремено испрскајте дезинфекционим средством кваке и чешме у просторима где борави више људи.

- Поштујте „пристојну удаљеност“ од најмање једног и по метра, од других особа.

- Ношење маске је оправдано у затвореном простору и то нано епидемиолошке маске, а не обичне хируршке маске, којом штитите друге од себе, а не себе од других.

Од суштинске важности је да ојачате свој имунитет, јер исти вирус код некога изазове неприметну инфекцију, а код некога смрт.

Исход болести највише зависи од вашег имунитета.

Ојачајте га правилном исхраном, уз довољно сна и одмора.

И кључно, незамењиво: позитивним ставом, осећањем среће, смехом и радошћу, јер тако ваш организам лучи супстанце које оснажују ваш имунитет, односно јачају вашу одбрану од свих болести па и од корона вируса.

Др Гордана Стамболић Шумоња,
епидемиолог

Дан ослобођења Ниша од Турака

ОДАТА ПОШТА ЈУНАЦИМА

Ниш је познат и по томе што обележава три датума као ослобођење града и то ослобођење од Турског ропства, ослобођење у Великом рату и ослобођење у Другом светском рату.

После скоро пет векова проведених под турском влашћу, 11. јануара 1878. године, први пут се завијорио српски барјак, који је

поставио Нишлија Тодор П. Станковић, а после неколико дана у Ниш је ушао и краљ Милан Обреновић. Милан је тада изговорио реченицу „да су сви грађани једнаки, без обзира које су нације и вероисповести и да овај град мора да напредује“

Нису Нишлије чекале да их други ослободе, већ су масовно учествовали у ослобођењу свога града, не жалећи ни своје животе. Борбе за ослобођење Ниша од Турака трајале су две недеље, а према историјским подацима у борбама за ослобођење Ниша погинуло је 120 српских војника и официра, а рањено њих 791. Губици Турака били су много већи. Предају Ниша је потписао је Халил-паша и његов заменик Рашид-паша, а српску страну је заступао и потписао Милојко Лешјанин.

Венце на споменик, поводом Дана ослобођења су положили представници града, више удружења, међу којима и Удружење војних пензионера Србије - Градска организација Ниш.

Сваке године, на овај дан, град Ниш додељује најзначајније признање града „11. фебруар“. Ове године признања су добили директор Клинике за кардиоваскуларне болести Томислав Костић, глумац Народног позоришта Мирољуб Недовић „Рики“ и женски фудбалски клуб „Машинац“, који наредне године слави 50-годишњицу од формирања.

Топлица Илијић

Традиције живе

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ ПРАЗНИК

З а град Ниш може се с правом рећи да је колевка ваздухопловства, јер су у њему формиране прве јединице везане за ваздухопловство, а позната је јединица баталона, када такође ваздухопловства није ни било.

Некада је у Нишу базирало велики број ваздухопловних јединица и дуго година је била и Команда ваздухопловног корпуса, која је покривала Србију, Македонију, Црну Гору и део Босне и Херцеговине.

Времена су се променила, а сада у Нишу базира јединица ранга једне ескадриле и баталона. Због свега тога обележавање Дана ваздухопловства 24. децембра, прође такође незапажено.

Централне прославе се одржавају углавном у Батајници или Краљеву, а Ниш је мало по страни и заборављен.

У нишком парку, испред зграде бивше команде Ваздухопловног корпуса, налази се споменик „Икар“, који је недавно откривен, а и споменик

ваздухопловаца, такође у центру града, односно у насељу „Маргер“.

И поред тога обележавање Дана ваздухопловства није пало у заборав и то захваљујући Удружењу пензионисаних војних летача и падобранаца и Градској организацији Удружења војних пензионера Србије.

Сваке године ова два Удружења обележавају Дан ваздухопловства у Нишу. Тога дана већи број припадника два Удружења полажу венце на споменик „Икару“ и на споменик ваздухопловаца, чиме им се одаје заслужена почаст.

Удружење пензионисаних летача и падобранаца је писаним путем тражило да се обележавање Дана ваздухопловства уврсти у Програм обележавања војних празника, као и да носилац тог обележавања буде ваздухопловна војна јединица без обзира на ранг који има.

мр М. Пантелић

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у децембру 2019. године

ПОЗИТИВНО РЕШЕНО
25 СЛУЧАЈЕВА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 13. јануара 2020. године, размотрио захтеве достављене у децембру 2019. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1.

Правилника:

- ОпОр Нови Београд БД: 34.000,00 – по члану 11.554,81 динара;
- ОпОр Зајечар ЈП: 31.000,00 – по члану 8.296,58 динара;
- ОпОр Земун ТМ: 34.000,00 – по члану 12.566,03 динара;
- ОпОр Краљево РБ: 37.000,00 – по члану 6.895,67 динара;
- ОпОр Прокупље МГ: 31.000,00 – по члану 7.999,31 динара;
- ОпОр Нови Сад ЈД: 27.000,00 – по члану 12.243,67 динара;
- ОпОр Стара Пазова ЧА: 34.000,00 – по члану 4.994,56 динара;
- ОпОр Земун МЗ: 31.000,00 – по члану 8.956,08 динара;
- ОпОр Кикинда ВС: 27.000,00 – по члану 12.444,87 динара;
- ОпОр Чачак ПМ: 31.000,00 – по члану 11.069,81 динара;
- ОпОр Хандан Џенан: 34.000,00 – по члану 9.511,52 динара;
- ОпОр Крушевац БР: 37.000,00 – по члану 8.474,22 динара;
- ОпОр Чачак РМ: 31.000,00 – по члану 8.262,44 динара;
- ОпОр Ниш СД: 31.000,00 – по члану 11.468,97 динара;
- ОпОр Свилајнац РЖ: 31.000,00 – по члану 12.539,07 динара;

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2.

Правилника:

- ОпОр Бела Црква КД: 25.000,00 – по члану 21.809,87 динара;
- ОпОр Сремска Митровица ЛЖ: 15.000,00 – по члану 21.14,62 динара;
- ОпОр Ниш ЂВ: 15.000,00 – по члану 19.416,54 динара;
- ОпОр Чукарица ЕБ: 15.000,00 – по члану 24.923,25 динара;
- ОпОр Шабац ПВ: 20.000,00 – по члану 16.834,19 динара;
- ОпОр Чачак ЈМ: 25.000,00 – по члану 20.600,50 динара;
- ОпОр Крагујевац ЧП: 27.000,00 – по члану 22.920,69 динара;
- ОпОр Крагујевац ДТ: 20.000,00 – по члану 23.623,51 динара;

На основу члана 4. став 2. Правилника,

-ОпОр Нови Београд НС: 25.000,00;

-ОпОр Палилула СЛ: 31.000,00;

Новчана средства су на текуће рачуне уплаћена 14. јануара 2020. године.

Захтеви који су достављени у децембру 2019. године су сви решени. Захтеви који буду достављени од 1. јануара до 31. јануара 2020. године биће решавани почетком фебруара 2020. године.

Извршни одбор

Исправка текста
објављеног
у „Војном ветерану“

БОДОВИ И
СРЕДСТВА

У „Војном ветерану“ број 191 од децембра 2019. године, на страни 5. објављен је текст под насловом „Проширен број корисника“ о изменама одредби Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи.

У образложењу (став 4) **стоји:** предлаже се да то буде 45 општих бодова или 36.630,45 динара (вредност општег бода је 814,01) од 1. 1. 2020. године, што је повећање за око 31,43 одсто.

Омашком у преузимању оригиналног текста догодила се грешка, па наведени став треба да **гласи:** „Изменом и допуном Правилника ова помоћ се може дати без ограничења у погледу прихода по члану породичног домаћинства једном у једној години“.

Доба беспилотних ратова

ДРОН – ОРУЖЈЕ 21. ВЕКА

Број држава које имају војне дроне у последњих десет година порастао са 60 на 95 и према процени колеџа Бард у свету их сада има више од 30.000

На истеку прошле године Емануел Макрон је обавестио јавност да је Француска први пут у једном ваздушном нападу користила борбени дрон како би ликвидирала 40 џихадиста у Малију. Почетом 2020. наредбом Доналда Трампа прецизно навођеном ракетом испаленом с дрона убијен је један од највећих америчких противника, чувени ирански генерал Касем Солејмани. Заједнички именитељ ове две акције беспилотни је ловац убица „MQ-9 рипер“.

Али исти тај престижни амерички дрон, чија је почетна цена 15 милиона долара, оборен је крајем новембра прошле године изнад Триполија. Шија јавност је тако сазнала да је и САД активно укључена у гужву у либијском ваздушном простору где у крвавим грађанским сукобима на различитим странама већ ратују кинеске и турске беспилотне летелице „вунг лунг“ и „бајрактар“.

Нема сумње да је после Ирака, Авганистана, Пакистана, Сирије и Јемена крвави либијски грађански рат постао нови полигон на којем наоружани дроневи испробавају убојите могућности.

Откако је Халифа Хафтар, вођа ЛНА, у априлу 2019. започео офанзиву с циљем да заузме главни град Триполи, УН су регистровале више 900 мисија летелица без људске посаде. Али од дронева у Либији све чешће страдају и цивили. У једној акцији су кинески дроневи, којима су за рачун Хафтара управљале посаде из Уједињених Арапских Емирата, пројектилима погодиле госте на венчању у градићу Мурзук. У овом нападу у августу 2019. погинуло је више од

У војним круговима је познато да и џихадисти имају у посед савремене дроне

45 особа.

Само у септембру прошле године америчке беспилотне летелице које полећу из база у Италији и Нигеру пронашле су и ликвидирале 100 бораца ИД у либијској пустињи, открива „Нешенел интерес“. Министар одбране САД Марк Еспер ове акције еуфемистички зове „кошење травњака“.

Изгледа да је некадашњи начелник Здравеног генералштаба оружаних снага САД адмирал Мајк Мален био у праву када је пре више од десет година наговестио да би авион Ф-35 могао бити последњи борбени ловац с људском посадом. Дроневи нове

генерације имају све већи радијус кретања, а у ваздуху могу да проведу више од 24 сата. Осим тога, јефтинији су од борбених авиона.

Зато није чудо што је у свету све већа потражња за роботизованим летелицама. Центар за студије дронева Њујоршког колеџа Бард утврдио је да је у последњих 10 година број држава у свету који имају војне дроне порастао са 60 на 95.

Иако многе земље не саопштавају с колико беспилотних летелица располажу њихове армије, истраживачи колеџа Бард утврдили су да их званично има 21.000, ма-

да процењују да је њихов реалан број премашио 30.000. А само у 2019. години 10 армија с највећим ескадрилама дрoнова за куповину беспилотних летелица потрошиле су осам милијарди долара.

Аналитичари „Џејн дифенс групе“ процењују да ће армије у свету у наредних 10 година купити више од 80.000 дрoнова за надзор и 2.000 за борбена дејства.

Војни дрoнови одавно нису ексклузивитет САД и Израела који су највише развијали беспилотну технологију. Данас је Кина главни извозник беспилотних летелица, а све озбиљнији играч на том тржишту је и Турска. Осим Катара и Украјине, и влада у Триполију је набила 20 беспилотних летелица „бајрактар ТБ2“, које су се доказале у борби против сепаратистичке PKK партије у југоисточном делу земље, али и против Курда у Ираку и Сирији.

„Данас су беспилотне летелице присутне у свим конфликтним зонама од Персијског залива преко Јемена до Украјине. Сви будући ратови више се не могу замислити без дрoнова јер повећавају борбену способност армија“, каже за „Бизнис инсајдер“ Дан Гетингер из Центра за студије истраживања дрoнова њујоршког колеџа Бард.

Први пут су убојите способности дрoнова званично испробане у рату против терора који је започео амерички председник Џорџ Буш млађи после терористичког напада у Њујорку 11. септембра 2001. Али у

ТОКОМ РАТА У БИХ АМЕРИЧКИ ДРОНОВИ ОСТВАРИЛИ 1.575 МИСИЈА

Иако су америчке војне снаге први пут још педесетих година прошлог века тајно користиле беспилотне летелице, модерна војна историја војних дрoнова практично почиње 1. августа 1971. Тада је израелска армија прва у свету оформила ескадрилу од 12 дрoнова званих „фајерби“ (ватрена пчела), чији је задатак био да снимају локације у Египту на којима се претпостављало да су распоређени ракетни системи земља-ваздух.

Већ двадесет година касније америчко-израелски дрoнови типа „пионир“, који су полетали у извиђачке мисије с ратног брода „Висконсин“, први пут су коришћени у борбама у Заливском рату против Ирака.

А онда је на ред дошао Балкан. Амерички дрoнови типа „предатор“, који су током рата у Босни и Херцеговини коришћени као подршка снагама УН и НАТО, извршили су 1.575 мисија. Само 1996. године за ове акције, према писању Дрон центра Бард колеџа, амерички Конгрес је издвојио 115,8 милиона долара.

У време НАТО агресије на Србију 1999. године амерички дрoнови, који су полетали с аеродрома у Скопљу и Тузли, свакодневно су шпартали небом изнад Косова и Метохије у покушају да открију позиције српске војске. Током тих акција, како пише „Њујорк тајмс“, 21 апарат је оборен или је пао због механичких кварова.

ОД ИЗРАЕЛСКИХ „ОРБИТЕРА“ ДО КИНЕСКИХ БОРБЕНИХ ЛЕТЕЛИЦА

После 30 мини-дрoнова „орбитер“, купљених још 2008. године од израелске компаније „Аеронаутикс“ за 700.000 долара, Србија ће своју војску опремити и кинеским беспилотним летелицама.

После посете високе кинеске делегације, коју је предводио потпредседник Централне војне комисије генерал Џанг Јоушјао, нашој земљи почетком септембра прошле године, светски медији су објавили информацију да ће Србија бити прва земља у Европи која је за 30 милиона долара купила борбене дрoнове „винг лунг“ познатије још под називима „јилонг 2“ и „птеродактил 2“ које су се већ доказале оружаним акцијама у Ираку, Нигерији и Либији. „Винг лунг“ је веома моћна летелица дугачка 11 метара, с распоном крила нешто преко 20 метара. Опремљена извиђачком опремом или наоружањем ова летелица у ваздуху може да проведе више од 20 сати.

Али, др Ненад Милорадовић, в. д. помоћника министра одбране за материјалне ресурсе, пре неколико дана је за наш лист појаснио шта стиче из Кине у првој половини ове године. Реч је, ипак, о шест нешто мањих, али веома ефикасних кинеских дрoнова ЦХ-92А који имају распон крила нешто мањи од десет метара, радијус кретања већи од 150 километара и могу да носе две навођене ракете. Куповином ових кинеских летелица ЦХ-92А омогућиће се и трансфер технологија на домаћу беспилотну летелицу „пегаз“ која ће уместо само извиђачке добити и борбену намену. Извиђачки дрон „пегаз“ који је развио Војнотехнички институт у Жаркову је сличних карактеристика. Први пут је представљен 2011. године. У ваздуху може да остане до 12 сати и има радијус кретања 100 километара.

Али „пегаз“ није прва беспилотна летелица коју је Србија направила. Војнотехнички институт је још 2008. године представио ултра laki 5,5 килограма тежак дрон „врабац“ који у ваздуху може да проведе један сат и чији је радијус кретања 10 километара. На сајму војне опреме у Абу Дабију, у фебруару 2019. године, компанија из Београда „ЕдеПро“ представила је дрон прве класе под називом „мини-алекс“, који се вертикално диже у ваздух уз помоћ четири пропелера.

Наша беспилотна летелица „пегаз“

првом нападу с неба, само месец дана касније, дрон није погодио циљану мету – талибанског вођу Мухамеда Мулу Омара, мада је у том нападу погинуло неколико његових људи из обезбеђења. Овај промашај није обесхрабрио САД. „Предатори“ и „рипери“ увелико су почели да крстаре небом не само изнад Авганистана већ и Пакистана и Ирака, Јемена, Сомалије у потрази за терористима. Пентагон нерадо саопштава званичне податке о броју акција у којима су коришћени наоружани дрoнови, али британска статистика може приближно да дочара ту слику. Између 2014. и 2018. године само у рату против Исламске државе у Ираку и Сирији „рипери“ британске армије извршили су 2.400 мисија, у просеку сваког дана по две.

Пракса слања дрoнова у конфликтне зоне на Средњем и Блиском истоку, коју је започео Буш, наставила се у време Барака Обаме, али се знатно увећала доласком Доналда Трампа у Белу кућу.

Према налазима Бироа за истраживачко

новинарство из Лондона, у прве две године Обаминог првог председничког мандата, 2008. и 2009, наоружани дрoнови у Пакистану, Сирији и Јемену извршили су 186 борбених напада. Од јануара 2017. до новембра прошле године, према информацијама бироа, само у Авганистану дрoнови су у 4.582 акције убили око 2.500 особа. А за ово исто време акцијама у Јемену, Сомалији и Пакистану беспилотне летелице су у 270 напада убили 900 особа.

Питер Харис, професор на Универзитету у Колораду за „Нешенел интерес“, истиче да је Трамп укинуо Обамина ограничења, тако да ЦИА независно од Пентагона може да шаље своје наоружане беспилотне летелице у акције. Како каже овај професор политичких наука, дрoнови су Доналду Трампу, упркос декларативним изјавама да америчка војска не треба да буде глобални полицајац, омогућили да широм света води непрекидни офанзивни беспилотни рат.

Нема сумње да дрoнови полако мењају не само начин већ и перцепцију ратовања.

ПАСТИР СРПСКОГ НАРОДА

У stoleћима који су следили том историјском 27. јануару 1236. личност Светог Саве постала је инспирација књижевницима, песницима, сликарима...

Сваки покушај да се с временске дистанце од безмало осам векова, у односу на време када је Свети ходио земљом, изнова проговори о Сави, са собом носи и велики ризик од понављања оног већ одавно написаног или изреченог о личности коју с правом називамо истинским оцем нације, утемељивачем националне цркве, духовности, културе, уметности, архитектуре...

И када након непуних осамсто година од дана његовог часног упокојења изговоримо реч „Сава“ – мислимо искључиво на њега.

У овоземаљском облику рођен под именом Растко, а у оном духовном, судбинском и вечном назван Савом, по узору на Светог Саву Освећеног, Анин и Немањин најмлађи син, од Господа измољен родитељском љубављу и усрдном молитвом, корачао је кроз живот без пута, а пут се његовим стопама стварао.

Свети Сава Први Српски, утемељивач наше цркве, а тако га треба називати како бисмо га разликовали од његових часних и достојних наследника на духовном престолу Србије који су, следећи његовим стопама, понели то дивно име Сава, читавим својим бићем уткао је себе у многовековно битисање свог народа, у сваку пору српског идентитета својим делима стварајући вечни путоказ ка оном непролазном и апсолутном у доброти, племенитости и љубави.

Нека нам на овом месту, макар и накратко, буде дозвољено да подсетимо и на четири његових наследника на духовном трону Србије који су носили његово име. Били су то архиепископи српски Свети Сава Други (1263–1271), Свети Сава Трећи (1309–1316), као и патријарси Сава Четврти (1354–1375) и Сава Пети (1396–1406/7).

Но, изнова се вративши тој јединственој, људским умом несавладивој личности Светог Саве Првог Српског, чини нам се да се вреди осврнути и на одеке тог уистину боголиког бића које је у вековима који су следили његовој часној и тихој земаљској кончини, до које је дошло баш на овај дан давине 1236. године, представљало подстрек и инспирацију многим његовим великим саплеменицима.

Уснувши у Господу пре непуних осам стотина година Свети Сава Први Српски пројавио се у многовековном сећању својих духовних потомака и отелотворио у пребогатој народној традицији, митологији, бајкама, легендама, баснама и поукама.

Оставивши нам свој дивни овоземаљски лик у јединственом Светитељевом фреско-портрету који и данас краси унутрашњост Дома Спасовог у Милешеву, Сава Први је, смртним часом ступивши у вечност, себе уткао и у речи изаткане у стихове, риме, али и у ноте, гласове, боју, дрво и камен...

У stoleћима који су следили том историјском 27. јануару 1236. године личност Светог Саве Првог Српског постала је не-

пресушна инспирација књижевницима, песницима, композиторима, сликарима, вајарима...

И сваком речју, гласом, и нотом, обликом њему посвећеном или њиме надахнутом ми изнова пред собом видимо Светог који нас својим благим погледом својих небо-плавих очију посматра са зида милешевског храма у коме ће његове мошти убрзо по смрти бити и похрањене.

Тај благи, тихи, охрабрујући, али и опомињући поглед Светог проналазимо у делима бројних, и то не само српских, стваралаца који су у претходним вековима инспирацију за оно што је вечно, непролазно и безвремено проналазили у делима Светог.

Читавим својим богословским делом Свети Сава Први Српски је међ своје савременике и духовна чеда, која ће тек следити његовим стопама, садио семе племенитости, човекољубља, христолости, као и слободе, родољубља, непокора и отпора сваком облику неправде...

Његове речи, записане у повељама, типичима, Законоправилу, бројним богонадахнутим поукама, у натписима на које наилазимо на храмовним зидовима, на најлепши могући начин преточене су у бројна уметничка и научна дела која су надахњивала и која сада кураже нас, његове духовне потомке.

Мудро, са смирењем достојним светитеља какав је сам био и у вечности остао, Сава Први Српски је у Перивоју Пресвете Богородице на Светој Гори Атонској у земљу положио часно семе непрекинуте молитве, тело свога светог родитеља и владара одакле је оно у потоњим вековима преношено бескрајним просторствима којима су ходили његови духовни потомци и саплеменици.

То мајушно, али зато нетрулежно семе и данас доноси плодове у свему оном часном, племенитом и богонадахнутом. Из њега је током прохујалих stoleћа изникло све оно што нас истински чини Србима, достојним наследницима Светог.

Изнова узносећи своје молитве Светом, на дан његовог часног уснућа у Господу, ускликимо с љубављу, поштовањем и захвалношћу Сави Првом, светом и великом пастиру свога народа, али и свих оних који су спремни да ходе стазом у вечност коју нам је он својим стопама и делима створио.

Дејан Ристић

Извор: Политика

Како пише кolumnиста „Њујорк тајмса“ Роџер Коен, демократско друштво какво је САД мање ће се противити учешћу у будућим ратним сукобима ако се војници не буду кући враћали у мртвачким ковчезима. Употребом дронова све теже ће бити разликовати одласак у рат од одласка на посао. Америчким и британским „риперима“ и „предаторима“, који се налазе у Авганистану, управља се преко сателита из ваздухопловних база „Нелис“ и „Крич“ у Невади.

Будући да беспилотне летелице представљају јефтинију алтернативу конвенционалним војним ваздухопловним мисијама, отвара се простор да поједине земље воде и необјављене, такозване ратове у сенци. Како каже за „Гардијан“ Крис Кол, директор портала „Дрон ворс“, употребом беспилотних летелица ризик ратовања преноси се с бораца на фронту на цивиле.

Али све чешће се дешава да ти „цивили“ којстиком убијају, случајно или не друге, цивиле у кризним ратним зонама. Барак Обама је у јануару 2012. године нацији поручио да су напади дроновима на борце Ал Каиде прецизни и да нема велике колатералне штете. У ретком здружном извештају САД су признале да су дронови и авиони од 2009. до 2015. године на подручју Авганистана, Ирака и Сирије грешком убили 116 особа, што је четири одсто укупних жртава.

Међутим, Џенифер Гибсон из британске организације за заштиту људских права „Риприв“ сумња у званичне податке Пентагона о броју случајно убијених цивила. „Риприв“ је на основу свог истраживања закључио да су само у 2014. години амерички дронови у покушају да ликвидирају 41 исламисту успут убили 1.147 недужних грађана.

Ратовање дроновима отвара многа етичка и правна питања, поготово, како пише „Гардијан“, што постоје такозвани спискови за одстрел. Најава да би будуће генерације беспилотних летелица самостално уз помоћ вештачке интелигенције могле доносити одлуке у кога ће пуцати, наговештава мрачну дистопију.

Како застрашујућа алтернатива будућност не би постала стварност, организација која се залаже за забрану нових, такозваних аутономних оружја с интегрисаном вештачком интелигенцијом, још 2017. године направила је кратки филм „Машина за убијање“. Овај играни спот упечатљиво показује шта би се догодило у свету када би, рецимо, терористи користили компјутерски програмиране ултраласе дронове који могу самостално да идентификују и убију одређене личности.

Поводом идеје стварања оваквих аутономних убојитих беспилотних летелица генерални секретар УН Антонио Гутерес је још прошле године заговорником Светске организације поручио: „Перспектива стварања машина с дискрецијом да самостално одлучују о одузимању људског живота морално је одвратна.“

Миленко Пешић

Извор: Политика

На основу члана 111а Закона о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09 - др. закон, 104/09 - др. закон, 10/15 и 36/18), министар одбране, уз сагласност Владе, доноси

ПРАВИЛНИК

О РЕШАВАЊУ СТАМБЕНИХ ПОТРЕБА У МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ И ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

I. УВОДНА ОДРЕДБА Члан 1.

Овим правилником уређују се начин и критеријуми за давање станова у закуп на неодређено време за решавање стамбених потреба запослених у Министарству одбране и Војсци Србије.

II. НАЧИН И КРИТЕРИЈУМИ ЗА ДАВАЊЕ СТАНОВА У ЗАКУП

Члан 2.

Запосленима у Министарству одбране и Војсци Србије, у смислу овог правилника, сматрају се: официри, подофицири и цивилна лица на служби у Војсци Србије (војни службеници и војни намештеници), као и државни службеници и намештеници у Министарству одбране, који су у радном односу на неодређено време и официри и подофицири који су актом надлежног старешине распоређени у друге државне органе и организације.

Одредбе овог правилника примењују се и на запослене у Министарству одбране и Војсци Србије којима је престао радни однос по основу остваривања права на пензију, ако до престанка радног односа нису решили стамбену потребу по основу рада и ако немају поднет захтев за решавање стамбене потребе код другог државног органа и организације.

Чланови породичног домаћинства погинулог или умрлог лица из ст. 1. и 2. овог члана задржавају право на решавање стамбене потребе по одредбама овог правилника.

Овај правилник се не примењује на лица примљена по уговору односно на одређено време, као и на цивилна лица запослена у установама Министарства одбране које послују по принципу стицања и расподеле добити.

Члан 3.

Сматра се да лице из члана 2. овог правилника има решену стамбену потребу на територији Републике Србије, као и на територији бивших република СФРЈ:

- 1) ако он, брачни друг или дете, који су били наведени у решењу о додели стана или уговору о коришћењу стана имају у својини или су отуђили стан стечен по основу радног односа, који је одговарајући за његово породично домаћинство по одредбама овог правилника;
- 2) ако он, брачни друг или дете, који су били наведени у решењу о додели стана или уговору о коришћењу стана имају на коришћење стан стечен по основу радног односа, који је одговарајући за његово породично домаћинство по одредбама овог правилника;
- 3) ако он, брачни друг или дете, имају у својини, користе или су отуђили стан (стамбену зграду) стечен по основу радног односа, коришћењем стамбеног кредита за решавање стамбене потребе или ако је своју стамбену потребу решио доделом зајма, на начин и под условима прописаним овим правилником.

Члан 4.

Расподела расположивих станова зависно од броја изграђених односно прибављених станова према категоријама лица на посебним листама реда првенства по местима и гарнизонима на основу предлога старешине организационе јединице

Министарства одбране надлежне за стамбене послове, врши се у складу са посебним актом министра одбране.

Листе реда првенства променљиве су и усклађују се са променама битним за утврђивање реда првенства насталим до доношења посебног акта министра одбране о расподели расположивих станова. Број бодова на листи реда првенства утврђује се са датумом пресека стања који је одређен одлуком о расподели расположивих станова.

Члан 5.

Вођење евиденције, сачињавање листа реда првенства, као и други послови у вези са решавањем стамбених потреба у Министарству одбране, врше се у складу са упутством министра одбране, а на предлог организационе јединице Министарства одбране надлежне за стамбене послове.

Критеријуми за утврђивање реда првенства

Члан 6.

За утврђивање реда првенства одређују се следећи критеријуми:

- 1) време чекања на решавање стамбене потребе;
- 2) дужина укупног пензијског стажа;
- 3) значај радног места;
- 4) стамбена угроженост;
- 5) број чланова породичног домаћинства;
- 6) вршење службе за лица којима је признат стаж у двоструком трајању;
- 7) здравствено стање.

Конкретизација критеријума из става 1. овог члана, односно одређивање степена њиховог утицаја на редослед у решавању стамбених потреба врши се утврђивањем броја бодова по сваком од тих критеријума, како је прописано одредбама овог правилника.

Члан 7.

Време чекања на решавање стамбене потребе утврђује се од дана заснивања радног односа у Министарству одбране и Војсци Србије или од дана када је подносилац захтева стекао право на стан по структури већи од стана који користи као неодговарајући, и то:

- 1) за сваку годину без стана - седам бодова;
- 2) за сваку годину у службеном стану, у стану у закуп на одређено време, у стану у закуп на неодређено време, у стану у својини који је стечен по основу радног односа, као и у стану (стамбеној згради) који је стечен по било којем правном основу - пет бодова.

Лицем без стана сматра се лице које је подстанар, које станује код својих родитеља или родитеља супружника, код сродника, осим код лица из члана 11. став 2. овог правилника, лице које користи смештај у војном објекту или војном хотелу, које користи стан за привремени смештај на одређено време по посебним одлукама министра одбране или које користи стан за службене потребе у војном комплексу који се по урбанистичко-грађевинској документацији не сматра станом, које користи заједничке просторије, слободне пословне просторе, погодне

просторије за становање и грађевинске просторе у стамбеним зградама адаптираним у просторије за становање, а које немају прописану урбанистичко-грађевинску документацију и не сматрају се станом, а нема стан (стамбену зграду) у закупу или у својини по било којем правном основу.

Подносилац захтева који бесправно користи стан или заједничку просторију, слободан пословни простор, просторију погодну за становање и грађевински простор у стамбеној згради адаптиран у просторије за становање, не остварује бодове из става 1. овог члана, и то од дана од када организациона јединица Министарства одбране надлежна за инфраструктуру утврди бесправно коришћење.

Члан 8.

Дужина укупног пензијског стажа вреднује се до 225 бодова.

Дужина укупног пензијског стажа утврђује се на основу уверења надлежног старешине јединице односно установе Министарства одбране и Војске Србије у којој је лице на служби, а за пензионисана лица решењем надлежног органа Фонда за пензијско и инвалидско осигурања. За сваку навршену годину пензијског стажа утврђује се по пет бодова.

Члан 9.

Значај радног места вреднује се до 220 бодова.

Значај радног места утврђује се на основу акта о постављењу, односно распоређивању лица из члана 2. овог правилника у складу са прописима, и то:

1) за официре и подофицире према положајној групи из формације или систематизације која је одговарајућа формацији на којој су постављени;

2) за војне службенике и војне намештенике и државне службенике и намештенике запослене у Министарству одбране према групи радних места - платној групи на којој су лица решењем распоређена.

Према значају радног места, утврђује се следећи број бодова:

1) за официре и подофицире према положајној групи:

I	положајна група	200 бодова
II	положајна група	195 бодова
III	положајна група	190 бодова
IV	положајна група	185 бодова
V	положајна група	180 бодова
VI	положајна група	175 бодова
VII	положајна група	170 бодова
VIII	положајна група	165 бодова
IX	положајна група	160 бодова
X	положајна група	155 бодова
XI	положајна група	150 бодова
XII	положајна група	145 бодова
XIII	положајна група	140 бодова
XIV	положајна група	135 бодова
XV	положајна група	130 бодова
XVI	положајна група	125 бодова
XVII	положајна група	120 бодова

XVIII	положајна група	115 бодова
XIX	положајна група	110 бодова
XX	положајна група	105 бодова
XXI	положајна група	100 бодова.

За лица која су пензионисана у XXII и XXIII положајној групи у складу са ранијим прописима, утврђује се 100 бодова.

За лица која су удаљена са дужности утврђују се бодови према последњој положајној групи на којој су били постављени пре удаљења са дужности.

Професионалном војном лицу са звањем pilota, које испуњава програм летачке обуке, а на основу потврде команданта Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране, поред утврђеног броја бодова по основу положајне групе утврђује се додатних 20 бодова.

2) за војне службенике и војне намештенике на служби у Војсци Србије према групи радних места (ГРМ), а

за државне службенике и намештенике у Министарству одбране према звању и врсти радних места (ВРМ):

РАНГ	Војни службеници	Војни намештеници	Државни службеници	Намештеници	Број бодова
	групе радних места		звање	врста радних места	
1.	1. ГРМ		виши саветник		170
2.	2. ГРМ		самостални саветник	1. ВРМ	160
3.	3. ГРМ		саветник	2. ВРМ	150
4.	4. ГРМ		млађи саветник		140
5.	5. ГРМ		сарадник		130
6.	6. ГРМ		млађи сарадник	3. ВРМ	120
7.	7. ГРМ		референт		110
8.	8. ГРМ		млађи референт	4. ВРМ	105
9.		9. ГРМ			100
10.		10. ГРМ			95
11.		11. ГРМ			90
12.		12. ГРМ		5. ВРМ	85
13.		13. ГРМ			80
14.		14. ГРМ		6. ВРМ	75

Члан 10.

За стамбену угроженост утврђује се до 180 бодова, и то:

1) за лице без стана - 180 бодова;

2) за лице које у смислу одредбе члана 3. овог правилника нема решену стамбену потребу, а то лице или члан његовог породичног домаћинства има стан (породичну стамбену зграду) у закуп или у својини стечен ван радног односа - 170 бодова;

3) за корисника стана за службене потребе који се по урбанистичко-грађевинској документацији сматра станом - 150 бодова;

4) за корисника неодговарајућег стана по основу закупа или својине или стана који је отуђен, а стеченог по основу рада, на име разлике у структури између имајућег стана, односно стана који је отуђен и припадајућег стана из члана 17. став 1. овог правилника - 30 бодова за собу, односно - 15 бодова за полу-собу;

5) за лице које бесправно станује у стану или заједничкој просторији, слободном пословном простору, просторији погодној за становање и грађевинском простору у стамбеној згради адаптираном у просторије за становање не остварује бодове.

Стамбена угроженост доказује се:

- 1) уговором и другим овереним документом о праву коришћења и праву својине;
- 2) уговором о подстанарском односу или његовом изјавом да је подстанар;
- 3) изјавом да нема стан или породичну стамбену зграду;
- 4) пријавом пребивалишта или изузетно пријавом боравишта;
- 5) потврдом органа управљања стамбеном зградом коју је потписало овлашћено лице и оверило печатом;
- 6) уверењем управе јавних прихода да се не дужи порезом на стан или породичну стамбену зграду. Докази из става 2. тач. 4) и 6) овог члана прибављају се у складу са одредбом члана 103. став 3. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18), осим уколико странка изричито изјави да ће доказе прибавити сама.

Члан 11.

За сваког члана породичног домаћинства утврђује се по 15 бодова.

Чланом породичног домаћинства, у смислу одредаба овог правилника, сматрају се супружник и дете (рођено у браку или ван брака, усвојеник или пасторак), који са лицем из члана 2. или породичној кући, што се доказује уверењем о пребивалишту.

Изузетно од одредбе става 2. овог члана, чланом породичног домаћинства сматрају се супружник и дете (рођено у браку или ван брака, усвојеник или пасторак), који са лицем из члана 2. став 1. овог правилника не станују у истом стану или породичној кући, у случају када је то лице по потреби службе премештено у друго место службовања, а чланови његовог породичног домаћинства живе у ранијем месту службовања.

У случају смрти носиоца станарског права или члана породичног домаћинства, бодови се не могу одузимати по основу овог члана.

Члан 12.

По основу вршења службе за лица којима је признат стаж у двоструком трајању, за свака ефективно навршена три месеца утврђује се по пет бодова.

Члан 13.

По основу здравственог стања за лица из члана 2. овог правилника и чланова његовог породичног домаћинства, утврђује се до 40 бодова, и то за:

- 1) тешку трајну болест - 40 бодова по оболелом члану;
- 2) инвалидност (ратни војни инвалиди или мирнодопски војни инвалиди) - до 40 бодова по оболелом члану;
- 3) потпуни губитак радне способности односно потпуни губитак способности за професионалну војну службу (инвалидска пензија) - 30 бодова по оболелом члану;
- 4) телесно оштећење - до 40 бодова по оболелом члану.

По основу инвалидности за лица из члана 2. овог правилника или члана његовог породичног домаћинства припада број бодова, и то за:

- 1) I група - инвалиди са 100% инвалидитета којима је за редован живот потребна нега и помоћ - 40 бодова по инвалидном члану;
- 2) II група - инвалиди са 100% инвалидитета - 29 бодова по инвалидном члану;
- 3) III група - инвалиди са 90% инвалидитета - 22 бода по инвалидном члану;
- 4) IV група - инвалиди са 80% инвалидитета - 16 бодова по инвалидном члану;
- 5) V група - инвалиди са 70% инвалидитета - 12 бодова по инвалидном члану;
- 6) VI група - инвалиди са 60% инвалидитета - 7 бодова по инвалидном члану;
- 7) VII група - инвалиди са 50% инвалидитета - 5 бодова по

инвалидном члану;

- 8) VIII група - инвалиди са 40% инвалидитета - 4 бода по инвалидном члану;
- 9) IX група - инвалиди са 30% инвалидитета - 3 бода по инвалидном члану;
- 10) X група - инвалиди са 20% инвалидитета - 2 бода по инвалидном члану.

По основу телесног оштећења за лица из члана 2. овог правилника или члана његовог породичног домаћинства припада број бодова, и то за:

- 1) телесно оштећење 100% - 40 бодова по члану;
- 2) телесно оштећење 90% - 22 бода по члану;
- 3) телесно оштећење 80% - 16 бодова по члану;
- 4) телесно оштећење 70% - 12 бодова по члану;
- 5) телесно оштећење 60% - 7 бодова по члану;
- 6) телесно оштећење 50% - 5 бодова по члану;
- 7) телесно оштећење 40% - 4 бода по члану;
- 8) телесно оштећење 30% - 3 бода по члану.

Здравствено стање доказује се налазом, оценом и мишљењем надлежне војнолекарске комисије, инвалидност решењем надлежног органа локалне самоуправе, а потпуни губитак радне способности односно потпуни губитак способности за професионалну војну службу и телесно оштећење доказује се решењем надлежног органа пензијског и инвалидског осигурања.

Листу тешких трајних болести у смислу става 1. тачка 1. овог члана решењем утврђује организациона јединица Министарства одбране надлежна за послове војног здравства.

Уколико лице из става 1. овог члана испуњава услове за одређени број бодова по два или више основа из става 1. овог члана, остварује број бодова само по једном основу који је за њега најповољнији.

У случају смрти носиоца станарског права или члана породичног домаћинства, бодови се не могу одузимати по основу овог члана.

Листе реда првенства

Члан 14.

Организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове утврђује листе реда првенства према категоријама лица из члана 2. овог правилника, а које садрже број бодова по сваком критеријуму и укупан збир бодова, и то листе реда првенства:

- 1) за генерале - адмирале и официре од I до V положајне групе;
 - 2) за официре од VI до XVI положајне групе;
 - 3) за подофицире;
 - 4) за војне службенике и војне намештенике на служби у Војсци Србије и државне службенике и намештенике у Министарству одбране;
 - 5) за пензионисане генерале - адмирале и официре од I до V положајне групе;
 - 6) за пензионисане официре од VI до XVI положајне групе;
 - 7) за пензионисане подофицире;
 - 8) за пензионисане војне службенике и војне намештенике и државне службенике и намештенике.
- За лица која своје стамбене потребе решавају враћањем имајућег стана у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије утврђују се посебне листе реда првенства из става 1. овог члана.

За лица без стана, лица која имају стан у закуп на неодређено време или у власништву неодговарајуће структуре, у смислу одредбе члана 17. овог правилника утврђују се посебне листе реда првенства по категоријама стамбених интересената, применом критеријума по свим основама из овог правилника.

За лица без стана која своје стамбене потребе решавају доделом теже дељивог стана утврђује се јединствена листа реда првенства по месту и структури, применом критеријума по свим основама из овог правилника.

За лица без стана која своје стамбене потребе решавају доделом неуређеног стана утврђује се јединствена листа реда првенства по месту и структури, применом критеријума по свим основама из овог правилника.

Члан 15.

Листе реда првенства из члана 14. овог правилника организационој јединици Министарства одбране надлежној за стамбене послове исказују основ потреба за стамбеним обезбеђењем у појединим гарнизонима и местима на територији Републике Србије.

На основу исказаних потреба из става 1. овог члана, организациона јединица Министарства одбране надлежна за инфраструктуру планира и прибавља станове.

Члан 16.

О променама које утичу на решавање стамбене потребе, лице из члана 2. овог правилника писмено обавештава организационој јединици Министарства одбране надлежну за стамбене послове на прописан начин у року од осам дана од дана настанка промена, с тим да их организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове ажурира.

Структура стана који се даје у закуп

Члан 17.

У складу са условима из члана 11. овог правилника, запосленима у Министарству одбране и Војсци Србије одређује се стан следеће структуре:

Број чланова породичног домаћинства	ГРУПА И СТРУКТУРА СТАНА				
	I група	II група	III група	IV група	V група
1) самац или лице са једним чланом породичног домаћинства	једноособан	двособан	двоипособан	двоипособан	трособан
2) лице са два члана породичног домаћинства	једноипособан	двоипособан	трособан	троипособан	четворособан
3) лице са три члана породичног домаћинства	двособан	трособан	троипособан	четворособан	четворособан
4) лице са четири члана породичног домаћинства	двоипособан	троипособан	четворособан	четворособан	четворособан
5) лице са пет и више чланова породичног домаћинства	трособан	четворособан	четворособан	четворособан	четворособан

Прву групу чине лица распоређена на радно место односно формацијско место за које је прописана квалификована, полуквалификована и неквалификована стручна спрема.

Другу групу чине подофицири, војни службеници и војни намештеници на служби у Војсци Србије и државни службеници и намештеници у Министарству одбране распоређени на радно место односно формацијско место за које је прописана средња и виша стручна спрема.

Трећу групу чине официри чина потпоручника закључно до чина потпуковника - капетана фрегате, војни службеници и војни намештеници на служби у Војсци Србије и државни службеници и намештеници у Министарству одбране распоређени на радно место односно формацијско место за које је прописана висока стручна спрема.

Четврту групу чине официри чина пуковника - капетана бојног брода. Пету групу чине генерали - адмирал.

Члан 18.

Лицу из члана 2. овог правилника може се дати у закуп и стан мањи од стана који му припада по одредбама члана 17. овог

правилника, као коначно решење стамбене потребе, ако о томе да писану изјаву.

Изјаву из става 1. овог члана лице може дати за сваки посебан акт министра одбране о расподели распо-ложивих станова.

Давање станова у закуп

Члан 19.

Лицу из члана 2. став 1. овог правилника даје се стан у закуп у гарнизону односно месту службовања.

Лицу из члана 2. ст. 2. и 3. овог правилника даје се стан у закуп у било којем гарнизону односно месту на територији Републике Србије.

Изузетно, лицу из члана 2. став 1. овог правилника који је постављен на формацијско место формацијског чина бригадни генерал и виши може се дати стан у закуп у било којем гарнизону односно месту на територији Републике Србије, у складу са овим правилником и према утврђеном реду првенства.

Члан 20.

Лицу из члана 2. овог правилника које има на коришћењу стан по основу закупа на неодређено време из стамбеног фонда Министарства одбране и Војске Србије и који је по структури мањи од стана који му припада по одредбама овог правилника може се, на име разлике између структуре стана који има и структуре стана који му припада, доделити припадајући стан уколико врати тај стан у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије, након доделе одговарајућег стана.

Лицу из члана 2. овог правилника које има у својини по структури неодговарајући стан, стечен по основу радног односа, у односу на стан који му припада по одредбама овог правилника може се, на име разлике између структуре стана

који има и структуре стана који му припада, доделити припадајући стан под условом да стан који има у својини пренесе у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије и уколико у месту у којем се налази стан који преноси у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије постоји потреба за станом такве структуре ради решавања стамбене потребе другог лица из

члана 2. овог правилника, што се уређује уговором о стицању сусвојине на стану.

Лицу из члана 2. овог правилника које је на територији Републике Србије и територији република бивше СФРЈ имало у својини и отуђило по структури неодговарајући стан (стамбену зграду) у односу на стан који му припада по одредбама овог правилника, а стечен је по основу рада, може се доделити стан на територији Републике Србије уколико прибави у својину други стан на територији Републике Србије и пренесе га у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије и ако у месту у којем се налази стан који преноси у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије постоји потреба за станом такве структуре ради решавања стамбене потребе другог лица из члана 2. овог правилника, што се уређује уговором о стицању сусвојине на стану.

У стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије може се пренети искључиво стан исте структуре и приближно исте површине као стан који је стечен из радног односа.

Члан 21.

Лицу из члана 2. овог правилника, изузев лицу из члана 20. ст.

2. и 3. овог правилника, може се доделити теже дељиви стан у закуп у било којем гарнизону односно месту на територији Републике Србије, ако се писано изјасни давањем изјаве о прихватању овог начина решавања стамбене потребе, под условом да има прихваћен захтев за доделу стана у закуп на неодређено време.

Лицу из става 1. овог члана може се дати у закуп и стан мањи од стана који му припада по одредбама члана 17. овог правилника, ако се с тим писано сагласи за сваку одлуку о расподели теже дељивих станова.

Теже дељиви стан из става 1. овог члана је стан у којем су изведени радови инвестиционог и текућег одржавања према пропису којим се уређује начин коришћења, управљања и одржавања стамбених зграда, а који у две претходне расподеле није додељен стамбеним интересентима.

Расподела теже дељивих станова врши се у поступку јавног оглашавања, применом критеријума из овог правилника, а по посебној одлуци министра одбране.

На поступак давања теже дељивих станова сходно се примењују одредбе чл. 27-31. овог правилника.

У случају да се теже дељиви станови не поделе у поновљеном поступку јавног оглашавања, враћају се организационој јединици Министарства одбране надлежној за инфраструктуру ради отуђења.

Члан 22.

Лицу из члана 2. овог правилника, изузев лицу из члана 20. ст. 2. и 3. овог правилника, може се доделити у закуп неуређен стан, ако се с тим писано сагласи давањем изјаве о прихватању овог начина решавања стамбене потребе, под условом да има прихваћен захтев за доделу стана у закуп на неодређено време.

Лицу из става 1. овог члана може се дати у закуп и стан мањи од стана који му припада по одредбама члана 17. овог правилника, ако се с тим писано сагласи.

Неуређен стан из става 1. овог члана је стан у којем нису изведени радови инвестиционог и текућег одржавања према пропису којим се уређује начин коришћења, управљања и одржавања стамбених зграда.

Стан из става 1. овог члана предаје се закупцу у виђеном стању без могућности на рефундацију трошкова уложених у инвестиционо и текуће уређење стана и без могућности на умањење износа закупнине по истом основу.

Лице из члана 2. овог правилника не може стећи право својине по основу уложених средстава у инвестиционо одржавање неуређеног стана.

Расподела расположивих неуређених станова врши се у поступку јавног оглашавања, применом критеријума из овог правилника, а по посебној одлуци министра одбране.

На поступак давања неуређених станова сходно се примењују одредбе чл. 27-31. овог правилника.

У случају да се неуређени станови не поделе у поновљеном поступку јавног оглашавања, враћају се организационој јединици Министарства одбране надлежној за инфраструктуру.

III. НАЧИН РЕШАВАЊА СТАМБЕНИХ ПОТРЕБА

Члан 23.

Поступак за решавање стамбених потреба лица која се не налазе у евиденцији стамбеног органа, покрене се подношењем Захтева за доделу стана у закуп (у даљем тексту: Захтев) на обрасцу који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Захтев се подноси преко старешине надлежне јединице односно установе Министарства одбране и Војске Србије у којој се води прописана персонална евиденција подносиоца Захтева,

која податке из Захтева сравњује са подацима из службене евиденције и ако су подаци тачни, старешина који је надлежан за решавање у управним стварима у првом степену оверава их и Захтев са документима из става 4. овог члана, у року од осам дана редовним путем доставља организационој јединици Министарства одбране надлежној за стамбене послове.

Лица из члана 2. ст. 2. и 3. овог правилника Захтев са документима из става 4. овог члана подносе непосредно поштом организационој јединици Министарства одбране надлежној за стамбене послове.

Уз Захтев се прилажу документа (којима се доказују наводи у Захтеву) о: подносиоцу Захтева; члановима његовог породичног домаћинства; стамбеним приликама; радном стажу; здравственом стању, као и друга документа која су значајна за утврђивање бодова према прописаним критеријумима.

Лице из члана 2. овог правилника које жели да своју стамбену потребу реши на начин и под условима из члана 20. ст. 2. и 3. овог правилника у обавези је да приликом подношења Захтева организационој јединици Министарства одбране надлежној за стамбене послове достави:

1) својинскоправну документацију за стан који има односно доказ да је као власник уписан на стану (извод из листа непокретности који није старији од 30 дана и основ стицања својине на стану) и доказ да је плаћен порез на пренос апсолутних права на непокретност коју има;

2) уговор о откупу стана и потврду да је плаћена купопродајна цена, уколико је стан откупило из стамбеног фонда Министарства одбране и Војске Србије, а ванкњижни је власник;

3) изјаву оверену код надлежног јавног бележника да на стану нема уписаног или неуписаног терета.

Члан 24.

Организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове, на основу података из Захтева и докумената из члана 23. ст. 2-5. овог правилника, врши евидентирање лица и обраду података у складу са критеријумима из члана 6. овог правилника, као и рангирање на ранг-листи, о чему се лице обавештава писаним или електронским путем.

На утврђени број бодова лице може поднети примедбу организационој јединици Министарства одбране надлежној за стамбене послове.

Уколико је примедба основана, организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове врши одговарајућу промену бодова и о томе се писаним путем обавештава подносилац примедбе.

Уколико примедба није основана о томе се писаним путем обавештава подносилац примедбе.

Члан 25.

По захтевима за доделу стана у закуп који су неосновани, одлучује Стамбена комисија доношењем решења, против којих је дозвољена жалба.

По жалбама из става 1. овог члана, решава Виша стамбена комисија.

Уколико лице реши стамбено питање по било којем основу из радног односа у Министарству одбране и Војсци Србије, сматра се коначно стамбено решеним и његов Захтев ће организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове скинути са евиденције, без доношења управног акта.

Члан 26.

Организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове у складу са актом из члана 4. овог правилника, пре сваке доделе станова у закуп од лица која

према листи реда првенства улазе у расподелу затражиће писану изјаву о томе да нису настале нове околности и чињенице у погледу обима права за решавање стамбене потребе, коју оверава надлежни старешина из члана 23. став 2. овог правилника, а за пензионисана лица - надлежни јавни бележник.

Уколико је дошло до промена, организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове утврдиће бодове и ажурирати листу реда првенства и по тој листи решавају лице из става 1. овог члана.

Лице које не достави писану изјаву из става 1. овог члана односно не достави доказе о променама које утичу на решавање стамбене потребе у року од осам дана од пријема захтева, не улази у расподелу по листи реда првенства из члана 14. овог правилника.

Члан 27.

Доделу станова у закуп врши Стамбена комисија коју образује старешина организационе јединице Министарства одбране надлежне за стамбене послове.

Решење о додели стана у закуп доноси Стамбена комисија на основу ранг-листе формиране са датумом пресе-ка стања који је одређен одлуком о расподели расположивих станова из члана 4. став 2. овог правилника.

Члан 28.

Лице којем је Стамбена комисија донела решење о додели стана у закуп, може поднети жалбу у року од 15 дана од дана истицања прегледа извода из донетих решења, односно од дана пријема обавештења о извршеној додели стана.

Поред лица из става 1. овог члана, жалбу може поднети и друго лице са исте листе реда првенства, у року од 15 дана од дана истицања прегледа извода из донетих решења, односно од дана пријема обавештења о томе.

По жалбама лица из ст. 1. и 2. овог члана решава Виша стамбена комисија коју образује министар одбране, на предлог руководиоца организационе јединице Министарства одбране надлежне за људске ресурсе.

Члан 29.

Лицу из члана 2. овог правилника издаје се решење о додели стана у закуп, које обавезно садржи: име лица коме се даје стан у закуп; имена и сродство чланова породичног домаћинства за које се даје стан у закуп и податке о стану, а за лица која решавају стамбену потребу у смислу одредбе члана 20. овог правилника и податке о стану који се враћа у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије.

Члан 30.

На основу коначног и извршног решења из члана 27. овог правилника закључује се уговор о закупу стана на неодређено време, у писаној форми и обавезно садржи: уговорне стране, време и место закључења уговора, податке о стану који је предмет закупа, права и обавезе уговорних страна у коришћењу и одржавању стана, висину закупнине и начин и рокове плаћања, услове и рокове за отказ уговора и лица која ће користити стан.

Уговор о закупу стана из става 1. овог правилника престаје: споразумним раскидом, отказом, пропашћу стана и у другим случајевима утврђеним законом.

Отказ уговора о закупу стана закупавац може дати, у писаној форми, са отказним роком који не може бити краћи од 90 дана, и то:

1) ако закупац без сагласности закупаваца користи стан за обављање пословне делатности, издаје стан у подзакуп или дозволи коришћење стана лицима која нису предвиђена уговором;

2) ако закупац не плати закупнину за најмање три месеца узастопно или четири месеца у току године;

3) ако се наноси штета стану, заједничким просторијама, инсталацијама или уређајима у стамбеној згради;

4) ако стан користи на начин којим се корисници осталих станова ометају у мирном коришћењу стана;

5) ако закупац стана и чланови његовог породичног домаћинства не користе стан дуже од једне, а најдуже четири године, а закупац се не споразме са закупацем о начину коришћења стана за то време.

Закупац стана може дати отказ уговора о закупу стана у писаној форми, најмање 30 дана пре него што намерава да се исели из стана, а за случај да да отказ са отказним роком краћим од 30 дана у обавези је да закупацу плати закупнину и за наредни месец.

За случај смрти закупца, нови закупац на том стану одређује се под условима и на начин прописан чланом 34. Закона о становању („Службени гласник РС”, бр. 50/92, 76/92, 84/92 - исправка, 33/93, 53/93 - др. закон, 67/93 - др. закон, 46/94, 4/94 - исправка, 48/94 - др. закон, 44/95 - др. закон, 49/95, 16/97, 46/98, 26/01, 101/05 - др. закон и 99/11), а у вези са чланом 157. тачка 1. Закона о становању и одржавању зграда („Службени гласник РС”, број 104/16).

Права и обавезе уговорних страна, као и друга питања од значаја за закуп која нису уређена овим правилником, уређују се у складу са законима којима се уређују облигациони односи и области становања и одржавања зграда.

Коначна решења за лица којима је додељен стан у закуп, Стамбена комисија доставља организационој јединици Министарства одбране надлежној за инфраструктуру.

Уговор о закупу стана на неодређено време, у којем се посебно утврђује датум усељења у стан и уговор о стицању сусвојине на стану закључује се са организационом јединицом Министарства одбране надлежном за инфраструктуру, а примерак закљученог уговора доставља се Стамбеној комисији у року од осам дана.

Члан 31.

Лице које не прихвати решавање стамбене потребе по коначном решењу о додели стана у закуп, писано о томе обавештава Стамбену комисију у року од осам дана од дана пријема решења.

Лице које у року од осам дана од дана коначности решења о додели стана у закуп није обавестило Стамбену комисију о неприхватању додељеног стана и не приступи закључењу уговора о закупу стана у року од осам дана од дана пријема позива, иако је уредно позвано или ако писано обавести организациону јединицу Министарства одбране надлежну за инфраструктуру да одбија закључење уговора о закупу стана, сматра се да је одустало од додељеног стана.

Лице из ст. 1. и 2. овог члана задржава утврђени ред првенства и број бодова.

Члан 32.

Пре сваке доделе станова у закуп организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове у складу са актом из члана 4. овог правилника, обавестиће организациону јединицу Министарства одбране надлежну за инфраструктуру о лицима из члана 20. ст. 2. и 3. овог правилника која према листи реда првенства улазе у расподелу ради обилазак станова и утврђивања врсте и степена радова (текућег и/или инвестиционог одржавања) које је неопходно да лице изведе у стану, чиме би се стекли услови за његово преношење у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије.

Организациона јединица Министарства одбране надлежна за инфраструктуру у року од 30 дана од пријема обавештења извршиће обилазак стана и сачинити записник о извршеном обиласку стана и утврђеном чињеничном стању, који ће

доставити Стамбеном органу и лицу у року од осам дана од дана обиласка стана.

Организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове у складу са актом из члана 4. овог правилника, пре сваке доделе станова у закуп од лица која према листи реда првенства улазе у расподелу затражиће писану изјаву оверену од стране јавног бележника о томе да нису настале нове околности и чињенице у погледу обима права за решавање стамбене потребе и да се обавезује да у року од 45 дана од дана закључења уговора о стицању сусвојине на стану уреди стан у складу са записником надлежног органа организационе јединице Министарства одбране надлежне за инфраструктуру.

Лице које не достави писану изјаву из става 3. овог члана у року од 15 дана од пријема записника из става 2. овог члана, неће се разматрати у расподели по листи реда првенства из члана 14. овог правилника.

Члан 33.

Коначна и извршна решења о додели стана лицу из члана 20. ст. 2. и 3. овог правилника Стамбена комисија доставља организационој јединици Министарства одбране надлежној за инфраструктуру ради спровођења поступка за закључење уговора о стицању сусвојине на стану.

Према подацима о становима из решења о додели стана и утврђеној површини идеалног дела стана са лицем које је добило стан у закуп закључује се уговор о стицању сусвојине на стану и уговор о закупу дела стана на неодређено време.

Вредност станова који су предмет уговора о стицању сусвојине на стану утврђује се по тржишним условима, на основу тржишне вредности m стана и укупне појединачне тржишне вредности станова коју утврђује надлежна пореска управа Министарства финансија.

На основу утврђене тржишне вредности станова, организациона јединица Министарства одбране надлежна за инфраструктуру израчунава разлику тржишне вредности станова, а затим је дели са тржишном ценом m^2 стана из стамбеног фонда Министарства одбране и Војске Србије. На тај начин утврђује се и површина идеалног дела стана која остаје у стамбеном фонду Министарства одбране и Војске Србије за коју се закључује уговор о закупу дела стана на неодређено време.

Ако је тржишна вредност стана из стамбеног фонда Министарства одбране и Војске Србије нижа од тржишне вредности стана који је у својини лица које закључује уговор о стицању сусвојине на стану са Министарством одбране, Министарство одбране нема обавезу да исплати односно да надокнади утврђену разлику тржишне вредности станова који су предмет уговора о стицању сусвојине на стану.

Члан 34.

Уговор о стицању сусвојине на стану закључује старешина организационе јединице Министарства одбране у чијем саставу је стручна служба надлежна за припрему и закључење уговора о закупу и откупу стана. Уговор о стицању сусвојине на стану обавезно садржи:

1) одредбу према којој се уговор сматра раскинутим уколико лице у року од 45 дана од дана закључења уговора Министарству одбране записнички не преда стан у својини, уређен у складу са записником из члана 31. став 2. овог правилника и слободан од лица и ствари са доказом о измиреним комуналним и другим трошковима;

2) одредбу да је лице које преноси стан у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије уписано у јавну књигу о евиденцији непокретности и правима на њима као власник стана без уписаних терета односно одредбу да је ванкњижни власник уколико је стан откупило из стамбеног фонда Министарства одбране и Војске Србије и да је откупну или купопродајну цену исплатило у целости;

3) одредбу да су измирене пореске обавезе за стан који се преноси у стамбени фонд Министарства одбране и Војске Србије.

Образац Уговора о стицању сусвојине на стану одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 35.

Лица из члана 2. овог правилника која имају право закупа на неодређено време могу стећи право својине над станом откупом под условима прописаним одредбама чл. 16-26. Закона о становању („Службени гласник РС”, бр. 50/92, 76/92, 84/92 - исправка, 33/93, 53/93 - др. закон, 67/93 - др. закон, 46/94, 4/94 - исправка, 48/94 - др. закон, 44/95 - др. закон, 49/95, 16/97, 46/98, 26/01, 101/05 - др. закон и 99/11), а у вези са чланом 157. тачка 1. Закона о становању и одржавању зграда („Службени гласник РС”, број 104/16).

Уговор о откупу стана закључује старешина организационе јединице Министарства одбране у чијем саставу је стручна служба надлежна за припрему и закључивање уговора о закупу и откупу стана.

Члан 36.

Организациона јединица Министарства одбране надлежна за инфраструктуру пријаве појединачних станова прибављених изградњом, куповином или по другом основу доставља за расподелу организационој јединици Министарства одбране надлежној за стамбене послове, најкасније три месеца пре истека рока који је уговором инвеститора и извођача или купца и продавца одређен за завршетак њихове изградње односно примопредаје.

Појединачне пријаве коришћених станова из стамбеног фонда Министарства одбране и Војске Србије који су враћени у тај стамбени фонд, организациона јединица Министарства одбране надлежна за инфраструктуру доставља организационој јединици Министарства одбране надлежној за стамбене послове у року од 30 дана пре окончања поступка уређења тих станова.

Лице које враћа стан који му је додељен по иселењу из стана, а у року од 30 дана од дана уселења у новодедељени стан, тај стан доводи у исправно стање односно у стање у којем га је примило на коришћење, а на основу акта старешине организационе јединице Министарства одбране надлежне за инфраструктуру, који у року од осам дана пријаву тог стана доставља организационој јединици Министарства одбране надлежној за стамбене послове.

IV. ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ Члан 37.

Стамбене потребе лица из члана 2. овог правилника решавају се на основу акта из члана 4. овог правилника и по утврђеним листама реда првенства из члана 14. овог правилника.

Изузимањем из реда првенства у оквиру сваке листе из члана 14. овог правилника, приоритетно се решава стамбена потреба:

1) супружнику или детету погинулог односно умрлог лица из члана 2. став 1. овог правилника, чија је смрт наступила од задобијене ране, повреде или озледе за време вршења службе или у вези са вршењем службе;

2) инвалиду I до IV групе инвалидности, као и лицу са телесним оштећењем од 80% до 100% који користе инвалидску пензију, чија је инвалидност односно телесно оштећење као непосредна последица, наступило за време вршења или у вези са вршењем службе.

Стамбена потреба лица из става 2. тачка 1) овог члана решава се посебном одлуком министра одбране, коју израђује организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове.

Члан 38.

Ако два или више лица из члана 2. овог правилника у оквиру

сваке листе реда првенства имају исти укупан број бодова, при утврђивању реда првенства предност има:

- 1) лице које има дуже време чекања на решавање стамбене потребе;
- 2) лице које има дужи укупан пензијски стаж;
- 3) лице које има више бодова по основу значаја радног места;
- 4) лице које има више бодова по основу стамбене угрожености;
- 5) лице које има више бодова по основу броја чланова породичног домаћинства;
- 6) лице које има више бодова по основу вршења службе у двоструком трајању;
- 7) лице које има више бодова по основу здравственог стања.

Члан 39.

Супружнику или детету погинулог односно умрлог лица из члана 2. став 1. овог правилника, чија је смрт наступила од задобијене ране, повреде или озледе за време вршења службе или у вези са вршењем службе, може се доделити једнократна финансијска помоћ намењена за откуп стана додељеног из стамбеног фонда Министарства одбране или враћања зајма, односно може се отписати дуг за откуп стана додељеног из стамбеног фонда Министарства одбране или враћања зајма.

Изузетно од става 1. овог члана, финансијска помоћ на име откупа стана додељеног из стамбеног фонда Министарства одбране или враћања зајма за решавање стамбеног питања, односно отпис дуга за откуп стана додељеног из стамбеног фонда Министарства одбране или враћања зајма, може се доделити супружнику или детету погинулог, односно умрлог лица из члана 2. став 1. овог правилника, чија смрт није наступила под околностима из става 1. овог члана, уколико постоје нарочито оправдани разлози материјалне, односно социјалне природе.

Финансијска помоћ из ст. 1. и 2. овог члана додељује се посебном одлуком министра одбране, коју припрема организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове, у складу са финансијским средствима обезбеђеним у буџету Републике Србије.

Отпис дуга за откуп стана додељен из стамбеног фонда Министарства одбране или враћање зајма из ст. 1. и 2. овог члана врши се посебном одлуком министра одбране, коју припрема организациона јединица Министарства одбране надлежна за буџет и финансије.

Члан 40.

Овлашћује се старешина организационе јединице Министарства одбране надлежне за стамбене послове да у сарадњи са надлежним организационим јединицама Министарства одбране и Војске Србије даје објашњење у вези са применом одредаба овог правилника.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ Члан 41.

Поступци за решавање стамбених потреба лица из члана 2. овог правилника који до дана ступања на снагу овог правилника нису окончани доношењем коначног и извршног решења о додели стана у закуп решаваће се по одредбама овог правилника.

За лица из члана 2. овог правилника која имају утврђена права на стан у закуп на неодређено време, организациона јединица Министарства одбране надлежна за стамбене послове ће на основу података из евиденције, поднетих изјава и нових доказа, извршити поновно утврђивање броја бодова и објавити ажуриране листе реда првенства, без доношења управног акта.

Члан 42.

Одлуке надлежног старешине о изузимању из реда првенства донете по пропису који је важио до дана ступања на снагу овог правилника реализоваће се по том пропису.

Члан 43.

Одлука о расподели станова у закуп на неодређено време која је донета пре ступања на снагу овог правилника, реализоваће се по одредбама претходног правилника.

Члан 44.

До доношења листе тешких трајних болести из члана 13. став 5. овог правилника примењује се Решење о листи тешких трајних болести („Службени војни лист”, број 36/15).

Члан 45.

За лица којима су до дана ступања на снагу овог правилника донета коначна и извршна решења о давању стана у закуп на неодређено време, иста ће се реализовати закључивањем уговора о закупу стана на неодређено време.

За лица којима су раније донета решења о давању адаптираних просторија и пословних простора за становање, а која их користе, након добијања обавештења организационе јединице Министарства одбране надлежне за инфраструктуру да је окончан поступак озакоњења односно промене намене, Стамбена комисија ће по захтеву лица или по службеној дужности, под условима предвиђеним овим правилником, донети нова решења о давању стана у закуп на неодређено време, која ће се реализовати закључењем уговора о закупу на неодређено време.

За лица којима су раније донета решења о додели стана за службене потребе или у закуп на одређено време која је донео Стамбени орган, Стамбена комисија ће по захтеву лица или по службеној дужности, уз писано изјашњење организационе јединице Министарства одбране надлежне за инфраструктуру о статусу стана, под условима предвиђеним овим правилником, донети нова решења о давању стана у закуп на неодређено време, која ће се реализовати закључењем уговора о закупу на неодређено време.

За лица којима су раније донета решења о додели стана за службене потребе или у закуп на одређено време, која је донео други надлежни орган Министарства одбране и Војске Србије, Стамбена комисија ће по захтеву лица или по службеној дужности, уз писано изјашњење тог органа да је престала потреба за коришћење конкретног стана за службене потребе или у закуп на одређено време и организационе јединице Министарства одбране надлежне за инфраструктуру о статусу стана, под условима предвиђеним овим правилником, донети решења о давању стана у закуп на неодређено време, која ће се реализовати закључењем уговора о закупу на неодређено време.

За решења донета по изузећу, Стамбена комисија ће поступати сходно ставу 4. овог члана, прибављајући писано изјашњење организационе јединице Министарства одбране надлежне за инфраструктуру о статусу стана.

Члан 46.

Лицу ће се донети решење о давању стана у закуп по основу члана 45. овог правилника без обзира на припадајућу структуру стана одређену чланом 17. овог правилника, а организациона јединица Министарства одбране надлежна за инфраструктуру закључиће уговор о закупу стана на неодређено време.

Члан 47.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о решавању стамбених потреба запослених у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист”, бр. 14/14, 31/15 и 9/17).

Члан 48.

Овај правилник, по добијању сагласности Владе, објављује се у „Службеном војном листу” и ступа на снагу осмог дана од дана објављивања, осим одредбе члана 4. која се примењује по истеку три месеца од дана ступања на снагу овог правилника.

Број 1490-73/18

У Београду, 26. новембра 2019. године
Министар одбране Александар Вулин, с. р.

Промоција књиге „Двоструки агент“ у Дому ВС у Краљеву

РАЗОТКРИВАЊЕ ШПИЈУНАЖЕ

У Дому ВС у Краљеву недавно је одржана промоција књиге „Двоструки агент“ аутора Томислава Глигоријевића, пуковника у пензији и бившег начелника војне контрабавештајне службе у Приштини. Он је прошле године објавио своју прву књигу под насловом „Једна страна истине“ посветивши је догађајима на Космету, а при крају је рукопис треће књиге чије штампање се очекује ускоро. Мали је број писаца код нас који се могу похвалити овако успешним радом за тако кратко време.

Промоцију је отворио професор Радослав Премовић, захваливши се великом броју људи који су дошли да присуствују том догађају, и кроз уводно излагање само заголицао машту присутних и жељу да што скорије започну читање књиге. Јасно је ставио до знања да се ради о суптилним осећањима и љубави, али да то није љубавни роман, већ трилер, у коме се поштује граница шта се све сме рећи а да се не угрози рад службе. Аутор пише у првом лицу једине тако да је то својеврсна подела личног искуства и осећања са читаоцима.

Рецензент књиге, професор и књижевни критичар Раде Вучићевић истакао је да је аутор mudar писац који поседује велики таленат и препознатљив стил, што га сврстава у ред значајнијих писаца на садашњој српској књижевној сцени. Признаје да је врло радо прихватио да дође на ову

промоцију, јер познаје аутора и изузетно цени његов укупни рад. Љубав и страст између лепе девојке и младог официра ЈНА се преплиће са шпијунским радом. Разоткривање шпијунаже и процес признања су, по мишљењу професора, изванредна основа за снимање узбудљивог акционог филма, попут оних из Холивуда.

На промоцију су из Београда дошла и тројица бивших колега, пуковника у пензији, Небојша Никић, Стеван Ђуровић и Љубиша Дашић, који су на занимљив и шаловит начин изнели низ анегдота из свог заједничког рада у Приштини, како су сарађивали и колико цене професионални и другарски однос аутора према послу и потчињенима. Занимљиво је и то да су се сви окушали и као писци, добрим делом захваљујући и самом Томиславу.

Аутор је, на крају, захвалио свима који су дошли на промоцију и пожелео да уживају док буду читали књигу јер је текст аутобиографски, заснован на стварним догађајима и ликовима, само што су имена измењена.

Да би доживљај био још угоднији побринула се млада и талентована Вера Столић која је у три наврата сјајно отпевала по једну стару српску песму. Рођена је у музичкој породици и пред њом је, по мишљењу многих познаваоца ове врсте уметности, сјајна каријера.

Ј. Симић

Војни новинар у редовима књижевника

ИСТАКНУТИ СТВАРАЛАЦ

Пуковник у пензији Станоје Јовановић, некадашњи начелник Новинско-издавачке центра „Војска“ однедавно је члан Удружења књижевника Србије по позиву. Управа Удружења је на основу члана 13. Правилника о пријему... донела одлуку да у своје редове прими Јовановића, познатог новинара, уредника, публицисту, осведоченог књижевног ствараоца поезије и прозе, „који је својим делом остварио високе уметничке и књижевно теоријске вредности и тиме дао значајан допринос књижевности и нашој култури“.

Јовановић је аутор и приређивач аутобиографске збирке песама „Отаџбини с љубављу“, више путописних издања о Сирији, Египту, Тунису, Бугарској и Турској, упоредних речника балканских, подунавских и средоземних земаља и уредник неколико капиталних издања „Православне речи“ из Новог Сада. Најрепрезентативнија илустрована монографија „Србија – градови, општине, насеља“, проглашена је Издавачким подухватом године Београдског сајма.

Станоје Јовановић је био покретач низа културних манифестација у армијској средини. Био је аутор бројних војничких и родољубивих песама и редован учесник армијских фестивала на којима је освајао престижне награде. Најпознатија је „Волимо те отаџбину нашу“ (музика Раде Радивојевић), која је ратне 1999. године оборила све рекорде у броју емитовања на програмима радија и телевизије Србије, соколећи наш народ и његову војску да истрају у супротстављању агресији. Аутор је свечане песме „Сестра“ Удружења медицинских сестара – техничара Клиничког центра Србије – „Сестринство“, надахнуте химничне мелодије „Балада о Хиландару“ и нових песама „Отаџбина“ и „Србија зове“, о којима ће се, верујемо, тек чути.

Јовановић је добитник Златне повеље Удружења новинара Србије, Златне значке Културно-просветне заједнице Србије и Награде за животно дело Савеза новинара Југославије.

Н. Пешић

Захвалност хитној медицинској служби ВМА

ПОЖРТВОВАНА ЕКИПА

Када човек има 84 година, нормално је да има више „дијагноза“ и да је зависан од медицинске помоћи. Некада стање постаје озбиљно...

Недавно, у вечерњим часовима, имао сам озбиљне проблеме: повишени крвни притисак, несвестицу,

отежано дисање, дрхтавицу.

Око 23 часа стигао сам у Хитну службу ВМА. Лекарска екипа у интернистичкој амбуланти са доктором Ољом Безбрадицом на челу, крајње одговорно и љубазно ме је примила, одмах прегледала, дала инјекцију, обавила ренгенско снимање...Пошто су ми притисак смањили и укупно стање поправили, после три сата, уз савете и препоруке о даљем лечењу, могао сам да идем кући.

Овим путем им се свима срдечно захваљујем.

Милош Чавић,
потпуковник у пензији, Београд

Посета оболелом колеги

ИНЖИЊЕРИЈСКА СОЛИДАРНОСТ

Готово пре 60 године у Карловцу је завршила школовање 8. класа Инжињеријске подофицирске школе. Млади водници послати су у инжињеријске јединице широм велике Југославије: Слободан Јањић у Требиње, Љубомир Тимић у Мостар, двојица Никола, Личина и Николовски одлазе у Војну академију и постају саобраћајни официри. Сада су сви официри у пензији, осим Слободана, који је после четири године обавезне службе, постао цивил. Завршио је ванредно средњу школу, затим Економски факултет, па докторирао. Био је директор, професор на Економском факултету у Лесковцу, републички посланик и потпредседник Републичке скупштине.

Љубомир Тимић прекомандован је у Панчево, положио испит за потпо-

ручника и мајора, увек оцењиван највишом оценом за рад. Добро никада не иде само, Љубомир је доживео мождани удар и остао везан за инвалидска колица. Његови класићи нису га заборавили. Ових дана, заједно са својим старешином, тада водником, Милошем Чавићем, посетили су га у Панчеву и са њим и његовом супругом Зором провели неколико сати у пријатној атмосфери. Гости су почашћени, поред осталог, и изврсном гибаницом. Сигурно је да ће се овакви сусрети чешће догађати. Такви су инжињерци. За успомењу - заједничка фотографија. Иза Љубомира који седи, слева: Милош Чавић, Никола Николовски, Никола Личина и др Слободан Јањић. **М. Ч.**

Из Старе Пазове

ДОБИТНИЦИ
ВОЈНЕ
СПОМЕНИЦЕ

Одавно су војним пензионерима из Старе Пазове и Инђије уручене војне споменице поводом 20-годишњице одбране отаџбине од агресије НАТО-а. Реч је о старешинама који су у то време извршавали ратне задатке на аеродрому Батајница. **С Царић**

Месни одбор УВПС
„Бежанијска коса”ЗАПАЖЕН
УЧИНАК

Месна организација УВПС Бежанијска коса одржала је седницу годишње скупштине 16. децембра у просторијама Општинске организације УВПС Нови Београд. Скупштини је присуствовало 30 чланова те месне организације и осморо гостију, међу којима председник и потпредседник Општинске организације и четири председника месних организација.

У извештају који је поднео председник МОр Милан Калчић речено је да су надлежним органима УВПС у писаној форми достављени бројни предлози, примедбе, допуне и тумачења из домена стамбеног и здравственог збрињавања, односно о проблемима са којима се свакодневно суочавају пензионери. С тим у вези предложено је да надлежни органи поред осталог затраже и директне разговоре са највишим органима државне власти.

Седморица чланова добило је новчану помоћ у укупном износу од 240.000 хиљада динара. То ће убудуће бити једно од приоритетних обавеза чланова удружења.

На подручју Бежанијске косе данас живи око 1400 војних пензионера и корисника војних пензија, од којих су њих 690 чланови УВПС. Напоменуто је да је око 560 чланова старосног доба између 60 и 80 година живота. Током минулог периода у ту организацију примљено је 20 нових чланова, а четрнаесторо је пресељењем на Бежанијску косу приступило тој месној организацији.

Што се „Војног ветерана“ тиче, до сада је остварено 40 претплата, а до краја ове године очекује се још око нових 15 претплатника.

Велики број чланова учествовао је у низу активности. У дефилеу на приказу способности Војске Србије, поводом 75-годишњице од ослобођења Београда у Другом светском рату, четрнаесторица чланова су учествовали у подешелону ветерана, а тим поводом добили су писмену захвалност председника Општинске организације УВПС Божицара Бабића.

На седници је остварено јединство у ставу да би требало још више да се ради на плану пријема нових чланова, да је неопходно да органи државе још више воде рачуна о војним пензионерима, да се свакодневно и даље потенцирају проблеми и опредељење, да и даље треба радити на томе да се војни пензионери врате у систем одбране, односно у Фонд за СОВО.

Предлог Плана рада за 2020. годину поднео је потпредседник МО. Душко Стојковић, нагласивши да је он сачињен на основу тежишних задатака. План рада садржи 16 тачака, односно активности, уз процену да ће он бити успешно реализован.

Председнику месне организације Милану Калчићу, председник ОпОд Божицара Бабић уручио је Повељу УВПС, а члану удружења Зорану Ристићу Захвалницу УВПС.

М. К.

Формирање шаховске секције у УВПС Краљево

ОБЕЗБЕЂЕН ПРОСТОР ЗА ШАХ

Познато да је играње шаха једна од омиљених активности већине војних пензионера. Управо такво стање је и у Краљеву, али је основни проблем недостатак простора за игру. У летњим данима та активност се одвија углавном по парковима, док по хладном времену то није могуће. Краљевачка шах сала у Дому Војске Србије престала је са радом још пре 27 година. Од формирања Градске организације УВПС Краљево 1994. године по нека партија се једино могла одиграти у канцеларији Градског одбора, али тек након завршетка редовних активности.

Како би се оваква ситуација променила, Радоје Томашевић пензионисани пуковник, који је иначе члан Град-

ског одбора УВПС Краљево, сачинио је списак војних пензионера који су заинтересовани за играње шаха, и замолио команданта 2. бригаде КоВ бригадног генерала Жељка Кузмановића да помогне у проналажењу одговарајућег простора за рад шаховске секције. Генерал је за неколико дана позитивно одговорио на молбу и одобрио коришћење просторије у самачком војном хотелу, где је некада била сала ресторана, сваки дан од 16 до 22 часа. Овим се још једном потврдило да Команда 2. бригаде изузетно поштује војне пензионере и Градску организацију УВПС Краљево и чини све што је у њеној моћи да се пружи потребну помоћ приликом решавања било ког проблема.

У недељу 22. децембра, на пригодан начин и уз присуство већег броја војних пензионера, започето је коришћење одобреног простора. Почетак рада секције су кратким обраћањем присутним пензионерима и међусобном шаховском партијом означили најзаслужнији појединац за проналажење решења Радоје Томашевић и председник Градског одбо-

ра УВПС Краљево Рајко Марашевић.

Очито је било задовољство присутних који су наставили дружење уз шах и по неко пиће. Надамо се да ће број корисника бити још већи, посебно у зимском периоду, и да ће дуге и досадне дане учинити лепшим и веселијим.

Ј. Симић

Признање нашем дописнику

ЗАСЛУЖАН ЧЛАН ИЗВИЈАЧА

Наш дописник из Шапца Стеван Стојановић већ више деценија узоран члан Савеза извиђача Србије. Његовом заслугом обучене су многе генерације младих за боравак у природи, али су они постали вешти и у многим другим дисциплинама. Стеван је дуго био старешина шабачког одреда извиђача, а младе је предводио у више стотина, па и хиљада акција, од којих су најзахтевнија таборовања што су трајала од 10 до 20 дана, затим на маршевима путевима славних јединица НОВ и ПОЈ, а учествовао је и на бројним смотрама које се одржавају сваке пете године, увек у неком другом крају земље.

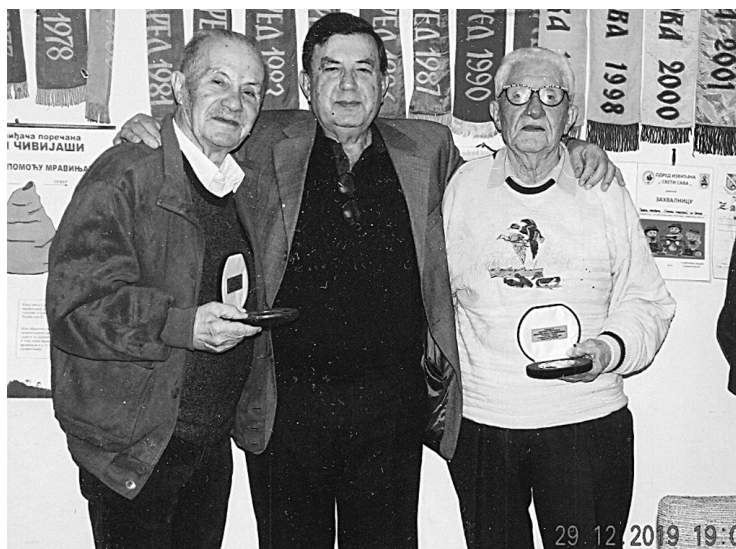
Упоредо са инструктивним активностима чика Степа, како га од милоште зову извиђачи, заслужан је што се о извиђачима Шапца надале-

ко чуло. Као новинар и фото-репортер написао је велики број прилога и објавио их у локалним, али и у републичким медијима. Раније је то чинио и штампи савезног нивоа. Сарађивао је и са извиђачким листовима, а серију прилога објавио је у листовима „Фронт“, „Народна армија“ и „Војска“. Стеван поседује и једну од најкомплетнијих збирки фотографија са извиђачких акција.

Савез извиђача Србије, за вишедеценијски самопрегоран рад, доделио је ових дана Стевану Стојановићу Плакету „Заслужан члан Савеза“.

На фотографији је Стеван први с лева, други је извиђачка легенда Велимир Милошевић, а трећи неуморан члан Мића Станимировић, такође добитник Плакете..

З. П.

ВОЈНИ ВЕТЕРАН је једини лист посвећен вама

Са „Војним ветераном“ се зна више.

Годишња претплата (600 динара) на лист може да се обави у свакој општинској организацији УВПС.

Ваш примерак новог броја можете обезбедити и у просторијама Удружења: Браће Југовића 19 (Дом Војске Србије)

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења
<http://www.uvps.rs/>

Врхунски мајстори и зимница

ПУКОВНИКОВАЕ РЕЦЕПТУРЕ

Дружина на окупу:
Никола Васић, др
Момчило Орловић
и Бранислав
Љубисављевић

Свакије дело живи онолико дуго колико је јако, оригинално, применљиво, квалитетно, примамљиво, трајно... Могло би да се наређа још неколико важних одредница. Група пензионера у старом делу Земуну који се назива Пригревица негују рецептуре које им је „усадио“ њихов друг из деценија заједничког дружења – пуковник Миомир Цветковић који их је заувек напустио пре седам година. Реч је о зимници која се „гради“ од сухомеснатих производа.

Дружину која следи Миомира Цветковића и о њему прича најлепше бајке јесте она коју чине др Момчило Орловић, Никола Васић звану Жања, Бора Унчанин, чији је надимак Босанац и Бранислав Љубисављевић, познатији као Јаре. У последњих годину-две прикључио им се и млађани Милутин Милошевић Шиле, човек са богатим скаутским искуством, али истакнути и посленик невладиних организација. Друже се из седмице у седмицу, припремају најнеобичнија јела (гулаш од јунећих репова, пихтије на посебан начин, јунећа глава у шкембету, паприкаш од изнутрица, пијани шаран и још многа друга). Долазе им дегустатори, новинари и представници невладиних организација, да им се диве, али и да пробају те разне ђаконије. Знају они, како нам рекоше, и рецепте за колаче које су некада припремале њихове баке.

Недавно су се окупили да би припремили другу туру зимнице за ову годину. Прва је још средином децембра ишчилила са укусним залагајима.

Свако је имао свој део посла, од млевења mesa, дозирања сировина, преко замеса масе за кобасицу, до пуњења црева, стављања кобасица на цеђење до ређања у пушници, која је ремек-дело гастронома.

Главни домаћин је Бранислав Љубисављевић Јаре. Он суверено диригује технолошке поступке и важи за „чуvara“ пуковникових рецептура. Питали смо га шта је важно за припрему кобасице.

„Рецептура за кобасице је прилично једноставна, али и ту има тајне коју вам, разуме се, нећу саопштити. На 10 кг mesa стави се између 1,5 и 2 одсто

соли, између 0,3 и 0,5 посто алеве паприке и белог бибера 0,5 до 1 одсто. Белог лука иде 0,5 до 1 одсто. То је основна рецептура. Како се коме свиђа, тако се уклапа у рецептуру. Код млевења, на пример, није свеједно дали ће се машина подесити на шестицу или осмицу. Када се пуне црева масом за кобасицу треба знати да што дуже кобасице, то је финални производ квалитетнији. Примењују се природна црева. Боља су од вештачких, пластичних. Обавезно сирове кобасице оставити један дан да се оцеде. То је спољна вода са кобасице, каже Љубисављевић.

Шта је важно код димљења и сушења?

„Кобасице се диме укупно 10 до 12 сати на буковини. Може и на шљивовом дрвету. Негде се користи и пиљевина, али букова. Она задржава ватру, покваси се и даје више дима. Не смеју кобасице много да повуку дим. Температура у пушници је између 30 и 40 степени. Било добро да ноћу буде мрзаци. После тога кобасице иду на друго сушење, на ваздух, које зависи од мрзаци и ветре. Ако дуне кошава се-

Спремне су
за пушницу

Смештај
производа за
сушење
задужење је
Бре Унчанина

дам дана, могу кобасице да буду осушене. Ако је време топло сушење траје дуже. Не заборавите: кобасице морају да се стално обилазе, напомиње газда Баки.

Сазнали смо и то да сланина за сушење мора да проведе у саламури 21 дан. Соли је у саламури око четири одсто. Свакога дана се сланина у саламури преврће. И увек се слаже да месо на буде на месу, кожура на кожуру. Повремено се прелива, зависно од дебљине сланинске табле. Крменадла и врат се суше од једне седмице до 15 дана. Шунка треба у саламури да зри и 40 дана. Суши се исто као и остали сухомеснати производи – на диму, па на промаји и треба да се прати ситуација. Дими се 10 до 12 сати.

Чули смо и поруку саговорника да се клима променила. Отопило је. Због тога ни квалитет сушених производа није врхунски. Ни свињско месо више није квалитетно као некада. Само још на селу се може добити домаћинско месо. Ускоро ће кобасице које су земунски пензионери ставили да се суше бити готове. Предвиђа се и дегустација...

З. П.

После распада Варшавског уговора и рушења берлинског зида, човечанство је кренуло у суноврат под јуриздикцијом НАТО-а са САД на челу. Богати су све богатији, сиромашни су све сиромашнији, паметни заћутали, а мешетари се обогатили.

САД, као једна од светских сила у оквиру нове глобалне поделе света (освајање планете) примењује теорију и стратегију Алена Далса, у циљу остваривања глобалних циљева, са намером да постане светски полицајац.

Кроз имплементацију своје стратегије, у борби за превласт над енергетским ресурсима, САД примењује све могуће хумане и нехумане методе према другим земљама, исламу и православљу. Чак и без сагласности Савета безбедности узимају себи за право да бомбардује друге земље под плаштом савремене а лажне демократије, лажног хуманизма и наводно угрожених људских права по разним основама. Извршиле су агресију и геноцид над Авганистаном, Ираком, Либијом, СР Југославијом и Сиријом, а без престанка врше припреме за даље ударе према Ирану, С. Кореји, па чак и према Кини и Русији, тежећи ка златној милијарди људи на овој планети, да би богати још боље живели.

Према свим показатељима, индицијам и проценама, САД су дошле до црвене линије која указује бити или не бити, остати или нестати, тако да је дошло до неминовне контрареакције других великих сила Русије, Кине, С. Кореје и других земаља, а у циљу спасења човечанства.

У ЕУ на позицији власти долазе људи који раде за себе и одређене групе и групације, а за сиротињу их није много брига. Европски и светски емисари обилазе многе земље света, а посебно Балкан и деле лекције и правила, намећу светске и европске цене и сиротињске плате, а посебна је прича решавање мигрантске кризе на примерен начин.

Европска унија неће, не може и не сме да на одговарајући начин реагује према поступцима САД, када је у питању мигрантска криза. Поједине земље подижу ограде на границама, злостављају мигранте, враћају их у мале земље и нико не сме да каже који су узроци мигрантске кризе, изазивање других криза и ратова, већ све то на одређен начин тако раде да пребацују лопту на туђ терен.

Питамо се као велики заговорници правде и једнакости људи и пролазни људи ове планете, да ли ће, када ће и ко ће да каже праву истину о утицају и деловању САД према слабирим, нејаким, исламу, православљу, а и према

Куда иде
човечанство

ЦРВЕНЕ ЛИНИЈЕ ЖИВОТА

другим великим силама.

За ратне штете требало би да од САД све земље траже реалне износе, наплате и осуде, а мигранте који иду по свету због деловања САД би требало упутити код њих и добро их припремити да у једном моменту реагују и нанесу тотални хаос Америци, па нека се и тамо осети како је када је неко угрожен.

Светски моћници очигледно мисле да су вечити земаљски господари, а да смо ми паћеници и слуге и, нажалост, не схватају да на овој земљи има места за све, јер смо сви ми пролазни гости ове планете.

Све што је до скоро било морално, сада је неморално, све што је било лоше сада је добро, као што су криминал, корупција, издаја, хомосексуализам, шпијунажа, ријалити, заступају се правила партократије, а не струке и науке.

Младе генерације су слушене ИТ револуцијом, сви као у бога гледају у рачунаре и мобилне телефоне, нико с никим не разговара, не раде, спавају преко дана, а поноћи воде разговоре и љубав на даљину преко фејзбука и вибера, не жене се и не удају јер је животна егзистенција угрожена понашањем политичара који доносе лоше законе, а послодавци их користе тако да плата не може ни за хлеб да буде.

Ријалити који су нам наметнули, западњаци испирају мозак старим генерацијама, а младима намећу навике и културу да се једнородно венчавају, да воде керове поред себе, а не децу, и да се може добро живети без мотике на један мобил клик, што преставља невидљиво зло према будућности човечанства.

Више је него очигледно да смо под утицајем Запада бар ми на Балкану заборавили да је здравље број један, породица број два и слобода број три.

Да је стуб породице жена, привреде КВ и ВК мајстори, полиције – школовани и културни полицајац, војске – школовани подофици. Да државу у правом и перспективном смислу чини: уређен систем, образовање и култура, безбедност, развој привреде у свим гранама, правилно коришћење људских ресурса, коректан однос према планети и друго.

Да би било све како треба, бар донекле, ако не у целини, свако од нас мора бити домаћин, патриота, стручан за свој рад и коректни према себи, породици, послу, друштву и планети. На тај начин обезбеђујемо сигурну будућност човечанства. У противном прети нам самоуништење.

Рефик Спахић,
мајор ВС у пензији

Годишњица РВ и ПВО

РАЂАЊЕ СРПСКОГ
ВАЗДУХОПЛОВСТВА

Сто седми рођендан нашег војног ваздухопловства обележен је 24. децембра. Са поносом се сећамо славне ваздухопловне историје, а са реалном надом гледамо на будућност наших ваздухопловних и снага за провиваздухопловну одбрану. У свему томе кључно место и улогу имају људи који су донели ваздухопловне идеје у Србију и упорном борбом и залагањем их спровели у живот. На првом месту то је пуковник Коста Милетић први српски ваздухопловац, пилот балона и први командант ваздухопловства.

Мајор Коста Милетић

Припреме за формирање војног ваздухопловства у Србији почеле су фактички, оног дана када је у закон у војсци Краљевине Србије, односно у то доба Уредбу, другог августа 1893. године уграђен став: „По могућству образоваће се у свакој дивизији још и ваздухопловска и велосипедска одељења из кадрова, који ће се још у миру тим службама обучава-ти“.

Тај став у члану 23, има историјски значај и полазна је тачка ваздухопловне доктрине и стратегије у Србији. Изражава опредељење Краљевине Србије да у своју војску угради јединице опремљене новим војним средством – ваздухопловом, које је у то доба улазило у наоружање многих држава, углавном светских сила. Тиме је фактички почела изградња новог рода војске, потом и вида, која је текла постепено и увек ишла узлазном линијом, без обзира на периоде стагнација који су се повремено дешавали али су брзо савлађивани и превазилажени.

На размеђу XIX и XX века текле су припреме за формирање војног ваздухопловства у Краљевини Србији, а конкретизоване су оног момента када је министар војни расписао конкурс за школовање официра за „ваздухопловну струку“ у Русији 1900. године. Вероватно се и раније размишљало о томе како и шта радити, али тај датум 24. децембра 1900. године је једна од полазних тачки – објављен је конкурс за школовање ваздухопловних кадрова. Међу више кандидата одабран је поручник Коста Милетић, који се потом школовао у елитној ваздухопловној школи Руске империје две године.

Следећи корак је, свакако, повратак Косте Милетића из Русије, крајем 1902. године, када је он, пун елана и знања које је стекао током школовања, израдио више пројеката о увођењу ваздухопловства у Српску војску. Ти пројекти се нису одмах могли реализовати. У том припремном периоду ваздухопловство – „ваздухопловна струка“ први пут се појављује у закону о војсци из 1904. године. Планом модернизације Српске војске, из фебруара 1905. године предвиђено је формирање ваздухопловних јединица. У књизи Ратна служба 1911. године, дат је опис голубије поште и аероплана, а исте године из штампе је изашла књига „Ваздухопловство и војнички поглед на његову примену“.

Развој ваздухопловне војне теорије у

Уредба из 1893. године (плакат)

Авион РЕП тип К

Авион Дукс биплан

Авион Блерио-11, моноплан

Авион Хенри Фарман, биплан

Авион Хенри Фарман-11

Авион Делпердисен

Први српски авиони

Србији текао је постепено, са продором идеја и новости о томе. Војна мисао у Србији пратила је развој ваздухопловства у свету.

Школовање пилота

Први корак ка образовању ваздухопловног кадра у Србији појавио се у пролеће 6. маја 1911. године, када је српски Министар војни расписао конкурс за школовање пилотама у иностранству. Између осталих, тражио се један нижи официр за ваздухопловну школу, односно за авијатичарство. Одабран је пешадијски поручник Ђорђе Благојевић, али он никада није кренуо на пут.

Министарство војно је расписало 21. фебруара 1912. године нови конкурс за официра и подофицира ради изучавања пилотаже у француским приватним школама. У Службеном војном листу број 4 од 21. фебруара 1912. године објављен је следећи текст:

“На основу решења господина министра војног од 9. фебруара ове године Пов. ИФ-Бр.83 послаће се у Француску за изучавање авијатике и руковање аеропланом извешан број официра и подофицира, који ће тамо провести извесно време као државни питомци на практичном курсу.

Који од официра и подофицира жели да се пошаље као државни питамац за напред наведени циљ, поднеће редовним путем писмену пријаву до 10. марта текуће године, са изјавом да пристаје на све услове које буде ставило министарство војно.

Кандидати треба да су потпуно здрави, снажни и штрапацама издржљиви, да имају добар вид, да су нежењени за сада, да нису млађи од 25 ни старији од 35 година, да су по мало механичари или спортисти као нпр. у руковању аутомобилима и мотоциклима и да знају или бар разумеју француски језик.

Пријављени кандидати подврћи ће се у својим месним командама лекарском прегледу ради уверења о њиховом здрављу и добром виду.

Из канцеларије инжењеријско-техничког комитета министарства војног Пов. ИФБр 83, у Београду.”

На конкурс се пријавио 171 кандидат и после три лекарског прегледа и строгог стручног испита, у Прву класу српских војних авијатичара изабрано је шест кандидата.

За пилоте авиона по конкурс Министарства војног од 21. фебруара 1912. године одабрана су три официра и три подофицира, поручници Милош Илић и Јован Југовић, потпоручник Живојин Станковић, наредник Михаило Петровић и поднаредници Миодраг Томић и Војислав Новичић.

Обука је почела маја месеца 1912. године у градићу Етамп код Париза, у пилотским школама „Фарман“ и „Блерио“. Испити су полагани појединачно или у мањим групама, а кандидат се пријављивао када би се осетио способним и када би се инструктор с тим сложио. По положеном испиту кандидат је добијао диплому цивилног интернационалног пилота. Српски пилоти-питомци су положили пилотске испи-

те у периоду август - септембар 1912. године и добили су дипломе.

Наредник Михаило Петровић први је од српских питамаца положио испит 23. јула 1912. године пред комисијом француског аеро-клуба и добио диплому Међународне ваздухопловне федерације ФАИ број 979 и тако постао први дипломирани српски пилот.

Српски пилоти су поред дипломе добили и француски пилотски знак. Тај знак су носили са поносом, тако на фотографијама Миодрага Томића до 1914. године видимо тај знак, а може се видети и код других пилота који су школовање завршили у Француској (прва, друга, трећа и четврта класа пилота).

Куповина авиона

Куповину авиона за српску војску обављена је у јесен 1912. године од стране комисије формиране од свршених српских пилота. Октобра 1912. године, по отпочињању Првог балканског рата, заплена су два турска авиона. У Француској је купљено осам авиона, а два су добијена као из Русије. Тако је крајем 1912. године Србија имала 12 авиона.

За пилоте који су завршили школу „Морис Фарман“ купљена су три биплана (двокрилца, двоседа) Анри Фарман 20 (Henry Farman HF 20), а за пилоте из школе Блерио, три моноплана (једнокрилца) Блерио и то један једносед (монокрлас) Блерио XI (Blériot XI Militaire) и два двоседа (бипласа или тандема) Блерио XI (Blériot XI-2 Artillerie). Уз авионе, купљене су бусоле, часовници, резервни делови, барометри, већа количина алата и прибора за одржавање авиона и, што је нарочито значајно, три фотографска апарата, са којим су пре куповине, извршене пробе фотографисања са хиљаду метара висине.

Упоредо са школовањем пилота и набавком авиона почеле су и припреме за изградњу ваздухопловне инфраструктуре, у првом реду аеродрома и објеката за смештај људства, ваздухоплова и технике.

Први српски аеродром уређен је на Трупалском пољу, недалеко од железничке станице Топоница код Ниша. Ту су постављени хангари и остале неопходне инсталације, колико су то могућности дозвољавале. Упркос зими и снежним падавинама српски пилоти су у јануару 1913. године почели са летачком обуком.

Подигнуто је шест пољских платнених хангара-шатора система Бесона (Bessona) и образован мали парк попуњен са људством које је одређено из разних команди нишког гарнизона. Није било ни радионице, ни резервног материјала за оправку аероплана и мотора, а број стручних механичара је био апсолутно недовољан.

Формирање ваздухопловне команде

Наредбом или решењем начелника Штаба Врховне команде војводе Радоми-

Михаило Петровић

Јован Југовић

Милош Илић

Живојин Станковић

Миодраг Томић

Војислав Новичић

Први српски пилоти

ра Путника 24. децембра 1912. године, формирана је Ваздухопловна команда - прва ваздухопловна јединица Српске војске, са седиштем у Нишу.

У њен састав ушли су Аеропланско одељење, Балонско одељење, Водонична централа и Голубија пошта. Због значаја који је придаван Ваздухопловној команди, она је непосредно потчињена Штабу Врховне команде, а за њеног првог команданта, постављен је мајор Коста Милетић. Увидом у службена документа види се да војвода Путник није био министар војни већ начелник Штаба Врховне команде. Министар војни био је пуковник Радомир Бојовић.

Документ о оснивању ваздухопловне команде није пронађен и није забележен у „Операцијском деловоднику“ протокола Врховне команде. Међутим, добро информисани дневни лист „Политика“, који је у то време скоро свакодневно објављивао вести о нашем ваздухопловству, у броју од 12. децембра 1912. године (по старом календару), односно 25. децембра по новом, објавио је вест да је у Нишу формирана Ваздухопловна команда. Лист „Вечерње Новости“ од 13/26. децембра 1912. године допунио је вест податком да је војвода Путник потписао акт о формирању Ваздухопловне команде. У јануару 1913. године располаже се са више докумената о функционисању прве ваздухопловне јединице.

Аеропланска ескадра је била смештена на Трупалском пољу код Ниша, а њен командир је био поручник Јован Југовић, који је 14. јануара 1913. године постављен за командира Балонске чете, а на његово место постављен је поручник Милош Илић. У ескадри су поред пилота били и авиомеханичари и то: Француз Корније, Американац Пирс, и два Србина - Тодор Зелић из Београда и Милоје Милекић из

Ужица. Аеропланска ескадра је располагала 1. јануара 1913. године, са 11 авиона: три Блериоа, три Анри Фармана, два Де-Пердисена, два РЕП-а и један Дукс (још један авион Хенри Фарман VII пристигао је касније).

Балонска чета је у првом периоду била непосредно потчињена команданту Ваздухопловне команде, а од 14. јануара њен командир је био поручник Јован Југовић. Касније, после Другог балканског рата, Балонска чета је добила нови назив: Прво балонско одељење првог позива народне војске. Чета је располагала са везаним балоном типа „Драке“ система Парсевал-Зигсфелд и једним слободним сферним балоном.

Водонична централа била је у Медошевцу, завршена је у јуну 1913. године, а њен командир је био поручник Марко Марковић - Марколеско.

Голубија пошта је такође била у Медошевцу, а њен командир је био потпоручник Драгољуб Марјановић.

Под насловом „Авијатичарска команда“ објављен је текст: „У Нишу је образована авијатичарска команда, под чијом ће управом бити наше авијатичарско одељење. Наши авијатичари ускоро ће приредити, заједно са авијатичарима добровољцима, једно летење од Ниша до Скопља“. (Политика, 12. децембра 1912. године, страна 3).

Из Првог светског рата српско ваздухопловство је изашло са више од стотину летача, преко 40 авиона.

Постало је основа изградње и развоја југословенског ваздухопловства наредних 88 година, да би 2006. године враћено под заставу Србије. Верно изворним традицијама слави 24. децембар као свој рођендан, када је стасало међу првих петнаест у државама света и првих пет коришћених у ратовима.

Уређује: мр
сц. др Часлав
Антић

Бронхитис је упала бронха и душника, односно упала трахеобронхијалног стабла. Јавља се у акутном и хроничном облику, у зависности од дужине трајања симптома, узročника и начина лечења. Акутни бронхитис је чешћи, највише се јавља у зимским месецима. Инфекција је краткотрајна, најчешће узрокована вирусима. Често му претходе симптоми прехладе, упале синуса, носа и грла. Симптоми акутног бронхитиса трају од седам до десет дана, највише до три недеље и обично се повлаче без компликација. Хронични бронхитис је тежи облик болести и настаје као последица дуготрајне иритације слузнице бронха. Тегобе трају најмање три месеца, и то две узастопне године. Симптоми се понављају, нема потпуног оздрављења и често прелази у хроничну опструктивну болест плућа (ХОБП). Због тога је важно што пре започети са лечењем и превенцијом.

Фактори ризика и етиологија настанка

Најчешћи узроци акутног бронхитиса су вируси: аденовируси, вирус инфлуенце, параинфлуенце, риновируси. Ретко је узročник бактеријска инфекција. С обзиром на то да антибиотици не убијају вирусе, не треба их на своју руку пити у случају акутног вирусног бронхитиса. На настанак хроничног бронхитиса велики утицај имају: контакт са особом оболелом од акутног бронхитиса, изложеност дуванском диму, прашина и хемикалијама на радном месту, рад у рудницима, фабрици за израду памука, ливницама, као и аерозагађење. Тешке респираторне инфекције у детињству социоекономски статус, лоша исхрана и лоши услови становања такође повећавају инциденцу хроничног бронхитиса. Честе горушце иритирају грло и могу повећати могућност за развој бронхитиса. Али могућност је повећана и код старијих особа и мале деце ако болују од хроничне болести и ако им је имуни систем пао.

Симптоми

Главни симптом је кашаљ, било да се ради о акутном или хроничном бронхитису. Обично се јавља кашаљ који је у почетку сув, надражајан, а затим се јавља кашаљ са искашљавањем садржаја који може бити беле боје, провидан, жут или зелен, ретко се могу видети и трагови крви. У акутном бронхитису јавља се умор, неадекватност у грудима, чујно дисање (тзв. звиждање у грудима), језа, дрхтавица и повишена телесна температура, болови у мишићима и зглобовима, главобоља. Кашаљ може да траје неколико недеља на-

Акутно и хронично запаљење бронхија

МУКЕ ПРИЛИКОМ ДИСАЊА

Непријатни симптоми попут упорног кашља сигнал су за одлазак лекару и проверу стања дисајних путева

кон престанка осталих симптома, обично траје до три недеље. Код хроничног бронхитиса кашаљ траје најмање три месеца у току две узастопне године. Постоји период када долази до погоршања болести, што указује на акутну инфекцију у хроничном бронхитису. Поред кашља у хроничном бронхитису јавља се и диспнеја (отежано дисање), јутарња главобоља, док у погоршању болести спутум (испљувак) постаје продуктивнији. Са прогресијом болести кашаљ може да траје и током читаве године. Може се јавити осећај недостатка ваздуха. Због смањене концентрације кисеоника у крви пацијенти су обично цијанотични. Према класификацији, постоје три облика хроничног бронхитиса:

1. Bronchitis chronica simplex – sputum (искашљани садржај) је слузав,
2. Bronchitis chronica mucopurulenta – искашљавање гнојног испљувка,
3. Bronchitis chronica obstructiva – кроз дисајне путеве долази до опструкције пролаза ваздуха.

Дијагноза

У почетку појаве болести тешко је разликовати симптоме прехладе од бронхитиса. Дијагноза се може поставити на основу клиничке слике. Анамнезом се добијају подаци о дуготрајном пушењу, понављаним и честим респираторним инфекцијама, радном месту, условима живота. Физикални преглед и аускултација (слушање) плућа корисни су показатељи опструкције плућа. Рендгенско снимање плућа је од изузетне важности код дуготрајног кашља како би се на време откриле и преве-

ПРЕВЕНЦИЈА

У превенцији искључиво избежавати иритансе. То представља престанак пушења, избегавање загушљивих, и задимљених просторија, где борави већи број људи, употребу маске на радном месту, прање руку средствима на бази алкохола. Престанак пушења је свакако основна мера.

Потребно је јачање имунитета, уз узимање довољне количине свежег воћа и поврћа у току дана. Препоручује се чест боравак на свежем ваздуху, уз редовну физичку активност.

нирале болести. Спирометрија (испитивање плућне функције) важна је у дијагностиковању бронхитиса, астме, емфизема. Микробиолошким испитивањем спутума открива се узročник бронхитиса, уколико је у питању бактерија. У том случају се уводи адекватна и циљана антибиотска терапија по антибиотграму.

Терапија

Код акутног бронхитиса терапија је симптоматска. Користе се антитусици и експекторанси, лекови који умирују кашаљ и омогућавају лакше искашљавање. Према потреби прописују се и антипиретици, лекови против високе температуре, витаминска терапија и јачање имунитета. Препоручују се мировање. Пошто је узročник најчешће вирус, антибиотике не треба узимати без препоруке лекара. Антибиотска терапија се прописује када лекар дијагностикује бактерију као узročника тј. када настане секундарна бактеријска суперинфекција, када долази до погоршања симптома или код сумње на пнеумонију. Једино је тада оправдана употреба антибиотске терапије. Препоручује се узимање веће количине воде, која омогућава лакше изbacивање секрета. Код хроничног бронхитиса се користе бронходилататори који попуштају спазам и омогућавају бољи проток ваздуха кроз дисајне путеве, кортикостероиди, оксигенотерапија, док се антибиотска терапија прописује у егза-

Балансирана исхрана и кретање

ВАЖНА ПРАВИЛА

Гојазност и анорексија, дијабетес и кардиоваскуларне болести, стрес и нередовна исхрана, скривене калорије и незасићене масти, сендетеран начин живота и недостатак времена за физичку активност, ригорозне дијете и бацање кривице на генетику када се не постигну жељени резултати. На вама је да препознате и сагледате све растуће проблеме савременог начина живота, а затим да их избегнете и смањите ризик по здравље.

Недовољно кретање, прескакање оброка, ригорозне дијете богате једном врстом хранљивих материја, свакодневни стрес и касни оброци богати засићеним мастима угрожавају психофизичко стање. Такође, доприносе томе да се генетска предиспозиција за дијабетес и кардиоваскуларне болести испољи много раније, али и да се ови здравствени проблеми развијају код оних који немају генетско наслеђе за ове болести. У основи здравља и доброброг изгледа је кретање. Зато је потребно свакога дана пронаћи за умерену или интензивну физичку активност, у складу са личним могућностима.

Изузетно је важно имати редовне оброке са балансираним односом макронутријената, протеина, масти и угљених хидрата. Притом је потребно постићи одговарајући унос воде, влакана, витамина и минерала.

Макронутријенти су извор енергије и градивни елементи потребни за раст, развој и одржавање функција организма. Витамини и минерали доприносе правилном одвијању бројних метаболичких и физиолошких процеса. Влакна су несварљиве материје које имају важну улогу у дигестији, снижењу холестерола и одржавању здравља система за варење.

Ч. А.

цербацији или погоршању болести. Муколитици се не препоручују јер је њихова корист мала. Плућна рехабилитација је јако важна у лечењу хроничног бронхитиса, која подразумева вежбе дисања и физичку активност.

Др Јелена Биџић
Извор: Бет магазин

SLUŠNI APARATI NA LEKARSKI RECEPT POSEBNE POGODNOSTI ZA VOJNE PENZIONERE!

- VRHUNSKA AMERIČKA TEHNOLOGIJA
- NEVIDLJIVI SLUŠNI APARATI
- PRODAJA NA RATE

BEOGRAD, Sazonova 18a
011/2435-924

NOVI SAD, Vase Pelagića 4
021/425-370

WWW.SLUSNIAPARATIZONEX.RS

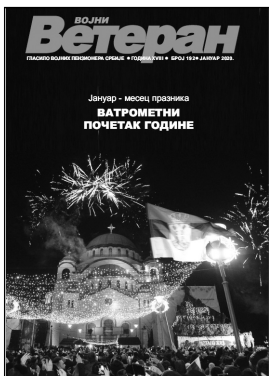

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Година XVIII. Број 192. ЈАНУАР, 2020.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ

Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Добросав Алексић (Алексицац),
Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ

Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА

Редакција

Лист излази месечно.

Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА

Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com

Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарад-
њи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београ-
да, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ
„Иванијум“), тел. 011/2644384 и
064/1735395; Клијенте прима: утор-
ком: од 17.00-19.00 часова;

За потребе војних пензионера оба-
вљаће следеће правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тари-
фи умањеној за 30 одсто (адвокат
Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахра-
не преко Удружења војних пензионера
Србије требало би да знате да услуге мо-
гу користити чланови УВПС, чланови њи-
хових породица, као и сви остали војни
осигуранци.

Преко Удружења могу се добити ком-
плетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина
за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почаста,
- помоћ око сређивања докумената

пре и после сахране ради регулисања
права чланова породице после смрти
војног осигураника,

- Умањење укупних трошкова за
висину рефундације

- бесплатан долазак у стан породице
преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се до-
бити у месним и општинским организа-
цијама УВПС, или директно на тел.
064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону
заказивање почасне јединице ради
одавања почаста преминулим
старешинама може се обавити
путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

Што се више шире гласине,
све је више „жуте“ штампе.

На све су отпорни
они који иду линијом мањег
отпора.

Подигнимо рампе.
Истина треба да прође.

Немам лову до крова,
па живим у поткровљу.

Пред судом историје
нема привилегованих.

Лако је да се надовезујете на реч.
Надовежите се на посао!

Чим има пуно истине
Лаж се придружи.

Душан Старчевић

TANJA^{dent}

Стоматолошка ординација „ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
пуста.
Такође се нуди и могућност одло-
женог плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х